

MILLIY ARMIYAMIZ YANGI O'ZBEKISTONNING MUSTAHKAM QALQONIDIR!

VATANPARVAR

● Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqa boshlagan ● 2023-yil 21-aprel, №16 (3027)

BIZ
HAQIMIZDA

@ vatanparvar-bt@umail.uz

facebook.com/mudofaavazirligi

t.me/mv_vatanparvar_uz

instagram.com/mudofaavazirligi

t.me/mudofaavazirligi

youtube.com/c/uzarmiya

IJTIMOIIY-SIYOSIY, MA'NAVIY VA JAMIYATSHUNOSLIK JAMOIYATI VA O'ZBEKISTON ARMIYASI BILAN BIRGA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING VATANPARVARLIK GAZETASI

www.mv-vatanparvar.uz

**SARHADLARDA
SERGAKMIZ
HAR DAM**

Sherzod SHARIPOV

“O'LOVLI QALQON”

**5
SURONI**

BILIM,

**6-7
MAHORAT VA MALAKA
UYG'UNLASHDI**

**KONSTITUTSIYAVIY
ISLOHOTLAR —
YANGILANAYOTGAN
JAMIYAT TALABI**

**O'TGAN YILGI
NATIJA
9 | YAXSHILANDI**

18

**HAM MOL G'ORAT,
HAM JON G'ORAT**

ҲЕЧ БИР ИНСОН НОУМИД ҚАЙТМАДИ

Бугун юртимизда аҳоли муурожаатлари билан ишлаш борасида янги тизим яратилдики бу ўз навбатида ижтимоий адолатни таъминлаш йўлидаги ўзбекона ҳаёт фалсафаси ва миллий давлатчилик мактабига хос барҳаёт анъаналарни янги тараққиёт босқичига олиб чиққани билан аҳамиятли. Шундай қилиб, босқичма-босқич олиб борилган ислохотлар натижасида халқ билан мулоқот қилиш мамлакатимизни ҳар томонлама ривожлантириш йўлидаги стратегик мақсадларга эришишнинг қудратли воситасига айланди.

Хусусан, Мудофаа вазирлиги тизимида ҳам кенг жамоатчилик вакиллари сайёр қабуллар орқали қабул қилиш, муурожаатларни кўриб чиқиб, муаммоларни қонун доирасида ўрганиш амалиёти кенг йўлга қўйилгани халқ ва армияни янада яқинлаштираётган муҳим жараён бўлмоқда. Энг муҳими, бу эзгу тадбирлар аҳолида мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлардан, ҳукуматдан розилик кайфиятини юзага чиқараётгани билан қимматли бўлмоқда.

Мудофаа вазири ўринбосари генерал-майор Ҳамдам Қаршиевнинг вазирлик Фуқаролар қабулхонасида ўтказган навбатдаги сайёр қабули ҳам ушбу даргоҳга нажот истаб келган кўп сонли ватандошларимизнинг мушқулини осон қилди.

Қабулда етмишга яқин муурожаатлар кўриб чиқилди.

Муурожаатлар орасида уй-жой таъминоти, хизматни кўчириш, контракт бўйича ҳарбий хизматга кириш, ҳарбий хизматга қайта тиклаш каби масалалар салмоқли бўлди. Энг муҳими, ҳар бир муаммога қонун доирасида атрофлича ёндашилди. Вақт ва ўрганиш талаб қилинадиган масалалар ижроси бўйича мутасадди бошқарма масъулларига қўшимча топшириқ берилиб, ижроси назоратга олинди.

– Ўғлим Мустафо икки ярим ёшгача гапирмаган. Бошида «кечроқ гапирса керак», деб аҳамият бермаганмиз. Чунки тили кечроқ чиққан болалар ҳақида эшитганмиз-да, – дейди катта лейтенант Элёр Тўраев. – Лекин бора-бора унинг ғалати қилиқлар ва овозлар чиқараётганини кўриб, даҳшатга тушдик. Шифохонага олиб бордик. Уни обдан текширув-

дан ўтказган невропатолог «аутизм» деб ташхис қўйди. Бу хабарни эшитиб, дарди дунёмиз қоронғи бўлиб кетди. Шифокорлар «Бу касаллик билан оғриган болалар доимий равишда пойтахтдаги шифохоналарда даволаниб туриши керак», дейишди. Шу кунгача Тошкентга қатнаб, ўғлимизни даволатдик. Лекин йўл узоклик қиялпти. Шунга хизматимни пойтахтга кўчириш масаласида сайёр қабулга келгандим. Муурожаатимни эътиборсиз қолдиришмади. Бундан миннатдорман.

Ҳа, шу куни республикамизнинг турли вилоятларидан вазир ўринбосарининг қабулига келган фуқароларнинг ҳеч бири ноумид қайтмади.

Подполковник
 Гулнора ҲОЖИМУРОДОВА

✓ JARAYON

Жорий йилнинг 11 апрель санасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Мудофаа вазирлиги ҳузуридаги Жамоатчилик кенгаши фаолияти самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармон имзоланди ва унга кўра кенгашнинг 35 нафар янги таркиби тасдиқланди. Шу муносабат билан Қуролли Кучлар академиясида янгиланган Жамоатчилик кенгашининг ташкилий масалаларга бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИНИНГ ЯНГИ ТАРКИБИ ТАСДИҚЛАНДИ

Унда мудофаа вазирининг тарбиявий ва мафкуравий ишлар бўйича ўринбосари генерал-майор Ҳамдам Қаршиев, Мудофаа вазирлиги Жамоатчилик кенгаши раиси Иқболжон Мирзаалиев, кенгаш аъзолари, вазирлик масъуллари ва ҳарбий хизматчилар иштирок этди.

• Мудофаа ва ҳарбий соҳада жамоатчилик ҳамда халқаро ҳамжамият томонидан билдирилган тақлифларни таҳлил қилиш;

• Мудофаа вазирлигини фуқаролар билан боғлаб турувчи «кўприк» вазифасини бажариш;

• ҳарбий хизматчилар ижтимоий-ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоя қилиш бўйича тегишли дастурларнинг бажарилишини комплекс таҳлил қилишда иштирок этиш;

• ҳарбий хизматдан резерв (захира)га бўшатилган фуқароларнинг ижтимоий ва профессионал мослашуви ҳамда бандлиги билан боғлиқ, масалаларни ҳал этишда бевосита иштирок этиш;

• Мудофаа вазирлигига норматив-ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқишда кўмаклашиш;

• ёшларни ватанпарварлик, истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш ишларини мувофиқлаштириб боришда иштирок этиш каби вазифалар юклатилган жамоатчилик кенгашининг илк йиғилишида ташкилий масалалар кўрилди. Хусусан, кенгаш комиссиялари раислари ва аъзоларини тайинлаш, кенгаш ва унинг ҳудудий бўлинмаларига юклатилган асосий мажбуриятлар ва вазифаларни ушқоқлик ҳамда юксак масъулият билан бажариш муҳокама қилиниб, фикр-мулоҳазалар тингланди. Шундан кейин комиссия

раислари ва аъзоларининг янги таркиби ҳамда кенгашнинг йиллик иш режаси тасдиқланди.

Йиғилишда шу давргача Жамоатчилик кенгаши томонидан мудофаа ва ҳарбий қурилиш соҳасида олиб борилаётган давлат сиёсатида дахлдор энг долзарб масалаларга оид жамоатчилик фикрини ўрганиш, фуқароларни ҳарбий хизматга чақиритишдан бошлаб, резервга бўшатилган фуқароларнинг ижтимоий ва профессионал мослашувигача бўлган масалаларни ҳал этиш, Мудофаа вазирлиги фаолияти

шаффофлигини таъминлаш, ҳарбий хизматчиларга муносиб хизмат ва маиший шароитлар яратиш, ёшлар ва ҳарбий хизматчиларни маънавий-маърифий ҳамда ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш борасида салмоқли ишлар амалга оширилгани эътироф этилди. Эндиликда бу вазифаларни янги босқичда, кўтаринкилик ва фидойилик билан мамлакатимиздаги ўзгаришларга ҳамоханг тарзда давом эттириш таъкидланди.

Фурқат ЭРГАШЕВ

Юртдошларимизнинг Иккинчи жаҳон урушидаги иштироки ва музаффариятга қўшган ҳиссасини рақамларда ёки қандайдир маълумотномаларда ифода қилишнинг имкони бормикан? Балки тарихнинг закий билимдонлари ва олимларнинг изланишлари ўларок, инсонлар сонини, урушга жўнатилган маблағлар, озиқ-овқат, ҳарбий техника воситалари, қурол-яроғлар... буларни аниқлаб, жилд-жилд китоблар нашр қилиш мумкиндир, аммо... йўқотишлар, айрилиқлар, синган, бир умрга ногирон бўлган қалбларнинг ҳисобини чиқариб бўладими?

Бир фожиага йўлиқиб, чуқур қайғу ва изтиробга чўмган одамлар ҳақида «Бечоранинг ҳам моли, ҳам жони ғоратда қолди», деган гапни кўп эшитганмиз. «Ҳам мол ғорат, ҳам жон ғорат». Балки бу мақол Иккинчи жаҳон урушидан кейин пайдо бўлгандир, деган ўй келади гоҳида. Уруш олови одамларни саржин-саржин ўтин каби ютганидек фронт ортидаги аҳвол ҳам бундан беш баттар эди. Машаққатли ҳаёт аёллар, болалар ва қарияларни темиртирноққа айлантирди, уларнинг қаддини букиб, синдириб абгор қилди, қалбига битмас жароҳатларни нақш этди...

Инсон чидамли, кўникувчан жонзот экан. Ёки Яратган эгам бундай пайтларда чексиз сабр ато қиларкан бандасига. Ахир ўзингиз ўйланг, паҳлавондек беш ўғлини урушга жўнатиб, бирини ҳам қайтиб кўрмай, келинлари билан дилдираб қолган онаизорнинг юраги нимадан экан, а?!

Пойтахтимиз Тошкентда барпо этилган «Ғалаба боғи»даги «Матонат мадҳияси», «Мангу жасорат» ҳамда «Кўз ёши» деб номланган бадиий мажмуалар ана шу қайғу ва ҳасратларни ўзида мужассам этган. Бу боғда ва «Шон-шараф» музейида ўзбек халқининг Иккинчи жаҳон уруши ва ғалабага қўшган ҳиссаси, урушда қатнашгану қатнашмаганларнинг жасорати, сабр-матонати, мардлиги ва ватанпарварлиги акс эттирилган.

Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан «Ғалаба боғи»нинг барпо этилиши асносида ўзбекистонликларнинг Иккинчи жаҳон урушидаги иштироки, қаҳрамон аجدодларимиз ҳақида жуда муҳим янги маълумотлар юзага чиқди. Ўзбекистон Республикаси Миллий архиви ва бошқа архивлардан 2 мингга яқин йиғма жилд ўрганиб чиқилди. Мамлакатимизда Иккинчи жаҳон урушига тегишли маълумотлар жами 40 мингдан зиёд йиғма жилддан иборат эканлиги аниқланди. Хусусан, шу вақтга қадар уруш бошланган пайтда юртимиз аҳолиси 6 миллион 551 минг кишини ташкил этган ва уларнинг 1 миллион 500 мингга яқини урушда иштирок этган, деб ҳисобланган бўлса, янги маълумотларга кўра, Ўзбекистондан 2 миллионга яқин киши урушга сафарбар этилгани аниқланди. Демак, ҳар уч нафар ўзбекистонликдан биттаси қўлига қурол олиб, фашизмга қарши жанг қилган. Шунингдек, ўша даврда «қулоқ» сифатида бошқа ўлкаларга сургун қилинган 59 мингдан ортиқ ватандошимиз ҳам ҳаракатдаги армияга сафарбар этилган экан. Уруш майдонларида ҳалок бўлган ва бедарак бўлганлар сони ҳам биз билгандан кўра, бир неча баробар кўп экани маълум бўлди. Бу рўйхатга яна 200 мингга яқин қаҳрамонларимизнинг номи қайд этилди. Мазкур маълумотлар даҳшатли урушда халқимиз қандай оғир йўқотиш ва талафотлар бергани, қандай азоб-уқубатларни бошдан кечирганининг ёрқин далилидир!

Оловли уруш йилларида бутун Ўзбекистон халқи «Ҳамма нарса – фронт учун», «Ҳамма нарса – Ғалаба учун!» деган ҳаётий эътиқод билан яшади. Мамлакатимиз фронт ортидаги мустаҳкам таъминот базасига айланди. Ўзбекистон халқи жанг майдонларига катта миқдорда қурол-яроғ, озиқ-овқат, кийим-кечак, дори-дармон ва бошқа зарур маҳсулотларни етказиб берди. Кўпмиллатли аҳолимизнинг фидокорона меҳнати билан республикаимиздаги 300 га яқин корхонада ҳарбий маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Шу даврда

ҲАМ МОЛ ҒОРАТ, ҲАМ ЖОН ҒОРАТ

Ўзбекистонликларнинг Иккинчи жаҳон урушидаги иштироки ва ғалабага қўшган ҳиссаси

фронт ҳудудларидан юртимизга 167 та завод кўчириб келтирилди ва ғоят қисқа фурсатда ишга туширилди. 485 мингдан ортиқ ярадор ва жароҳат олган уруш қатнашчилари мамлакатимизда ташкил этилган ҳарбий госпиталларда даволаниб шифо топдилар.

ихтиёрий-мажбурий пул-буюм лотереялари ташкил қилинади. Пул-буюм лотереялари 1941 йил ноябрдан чиқа бошлайди. Лотереядан тушган даромад тўлиғича урушга боғлиқ ишларга сарфланган. Лотереядан умумий ҳисобда 1 млрд рубль йиғилса-да, ундан атиги 200 минг рубли ютуқларга ажратилган.

Халқимизнинг Иккинчи жаҳон урушидаги иштироки ва ғалабага қўшган ҳиссаси ҳақида ҳозиргача янги маълумотлар юзага чиқмоқда. Бу маълумотлар фидойи олимлар томонидан архив ҳужжатларини, илмий жамоатчилик учун маълум бўлмаган материалларни ўрганиш, чет эллардаги архив ташкилотлари, музейлар ва фондлар, тарихчи олимлар ва мутахас-

она Ватанга келтирилди. Марказий ҳарбий округ кўмондонлиги ва Каттақўрғон туман ҳокимлиги, фахрийлар, ёшлар ва марҳумнинг яқинлари иштирокида Бобораҳим Абдуллаев ўзи туғилиб ўсган қишлоқ қабристонига ҳурмат-эҳтиром билан мусулмонлар удумига кўра қайта дафн этилди. Жасур жангчининг буюмлари яқинларининг розилигига кўра «Шон-шараф» музейига топширилди.

Ҳа, юқорида айтганимиздек, халқимизнинг бу машъум урушга берганларининг ҳисобини чиқариш мушкул. Шундай бўлса-да, миллатимиз тақдирига дахлдор тарихий адолатни тиклаш, аждодларимизнинг эзгу ишлари, жасоратини улуғлаш ва абадийлашти-

Урушнинг дастлабки кунларидаёқ Ўзбекистон аҳолисида 30 млн рубль миқдорида пул, облигация ва қимматбаҳо бойликлар тўпланган. Юртдошларимиз шу йилларда мудофаа жамғармасига жами 649,9 млн рубль пул, 55 кг олтин ва кумуш топширди. Аҳоли ўз ихтиёри билан топширган маблағ ва буюмлардан ташқари ҳукумат томонидан янада кўпроқ маблағларни бюджетга жалб қилиш учун

сислар билан алоқа ўрнатиш эвазига тақдим этиляпти.

2020 йил октябрь ойида Санкт-Петербургни «Линия фронта» қидирув отряди томонидан Ленинград вилояти, Кировск тумани, Молодцово қишлоғи яқинидаги қидирув ишлари натижасида бедарак кетган каттақўрғонлик Бобораҳим Абдуллаев номи тикланди. 1922 йил туғилган Бобораҳим урушга 1941 йил сафарбар этилганди. Ўзбек ўғлонининг хоки

риш, мамлакатимизда инсон манфаатларини таъминлашга қаратилган эътибор халқимизнинг ўлмас қадриятлари, бебаҳо маънавий фазилатларини намоён этади.

Барчамиз доимо ёдда тутишимиз керакки, ўз мардлиги ва матонати билан инсоният тинчлигига ҳисса қўшган юртдошларимизнинг жасоратли ҳаёт йўли буюк ибратдир.

Фурқат ЭРГАШЕВ,
«Vatanparvar»

«ОЛОВЛИ ҚАЛҚОН»

Мудофаа вазирлиги қўшинларида ўқув режасига асосан, ҳарбий қисм ва бўлинмаларнинг жанговар шайлиги, ҳарбий хизматчиларнинг соҳалар бўйича эгаллаган билими, малакаси ва кўникмасини ошириб бориш мақсадида доимий равишда ўқув машғулоти ўтказилиб турилиши йўлга қўйилган. Ватан тинчлигини асрашдек эзгу мақсадни дилга жойлаган юрт ҳимоячилари бундай муҳим синовларда юқори натижаларга эришяптилар. «Каттакўрғон» полигонидан ўтказилган артиллериячилар ўқув машғулоти ҳам бунинг яққол исботи дейиш мумкин.

Бугунги кунда артиллерия қурилмаларининг реактив, катта калибрга эга гаубицали ва зирхли ўзиюрар тўплар, миномётли, танкка қарши қўлланиладиган кўринишдаги ўнлаб турлари мавжуд. Уларнинг ҳар бири ўз вазифаси ҳамда душманга талафот етказиш даражасига кўра, дивизион, батарея ва якка тартибда қўлланилади. Марказий ҳарбий округда жойлашган «Каттакўрғон» полигони замонавий жанг санъатини сайқаллаштирувчи маҳорат майдонларидан биридир. Артиллериячилар бу ерда ҳар қандай шароитда жанговар ўқув машғулотларини ўтказиш имкониятига эга.

Мудофаа вазирлиги артиллерия бўлинмалари, шунингдек, бошқа қўшин турлари ва Чирчиқ олий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юрти курсантлари билан ҳамкорликда ташкиллаштирилган навбатдаги жанговар ўқув машғулотида замонавий жанг олиб бориш усулларида фойдаланилгани эътиборга молик. Режага кўра Марказий, Тошкент ва Жануби-ғарбий махсус ҳарбий округлари артиллерия бўлинмалари «Йиғин» тревогаси орқали турли ҳудудлардан жанговар ҳарбий техникалари билан «Каттакўрғон» полигони томон йўлга чиқди. Бу жараёнда бўлинмаларнинг тезкорлик билан белгиланган ҳудудга мобилизация ҳаракатлари синовдан ўтказилди. Ҳаракат давомида техника хавфсизлик қоидаларига тўлиқ амал қилинди. Минглаб гектарни ташкил этадиган дала-ўқув майдонига етиб келган юрт ҳимоячилари бир неча ўқув жойларида артиллерия қурилмаларини жанговар шай ҳолатга келтириш бўйича назорат синовларидан ўтдилар.

Машғулотлар реал ҳолатга яқин бўлиши таъминлаш мақсадида ҳаракатлар бошқа қўшин турлари билан биргаликда олиб борилди. Қўмондонлик бошқарув пунктлари ташкил этилиб, нишонлар жойлашган координаталар бўйича дивизион, батарея ва тўп ҳисобларига маълумотлар етказилиб турилди. Амалга оширилган ҳар бир ҳаракат мотоўқчи, ҳаво-десант ва бошқа жанговар бўлинмалар билан биргаликда мувофиқлаштирилди.

Бўлинманинг жанговар шайлигини таъминлаш, ностандарт вазиятларда тўғри қарор қабул қилиш, харитада моҳирона ишлаш ва шахсий таркибни оқилона бошқариш, ҳар бир командирнинг юксак билими ва тажрибасига бевосита боғлиқдир. Шу боис, ўқув давомида

дивизион ва батарея командирларининг ҳарбий топография ва тактик тайёргарлик бўйича ҳам билимлари синовдан ўтказилди. Бунинг натижасида бўлинмаларнинг жойлашуви ва унинг ҳаракатланиш йўналишини белгилаш, берилган шартли белгиларни изоҳлаш, харитадан шартли душман жойлашган ҳудуднинг координаталарини аниқлаш каби қўйилган қатор шартлар улар томонидан муваффақиятли бажарилди.

Таъкидлаш керакки, мазкур назорат ўқув машғулотларининг ҳар бир ўқув нуқтасида бажарилган ҳаракатлар малакали мутахассислар томонидан кузатиб борилди. Бу жараён ҳарбий хизматчиларнинг билим ва маҳоратларини ҳолисона баҳолаш имконини яратиб берди.

Аниқлик, тезкорлик ва юксак жанговар қобилият. Бугун қўшинларимизнинг барча бўлинмалари ана шундай сифатга эга дейиш мумкин. Ҳар бир қўшин тури, унинг фаолияти қайси йўналишга қаратилган бўлмасин, юрт ҳимояси йўлида ўзига юклатилган вазифаларни тўлақонли адо этиб келмоқда. Тажрибали артиллерия мутахассислари картография, турли нишонга олиш ускуналаридан фойдаланиш, кундузи ва кечки вазиятларда артиллерия нишонини йўналтириш бўйича назарий билимларини амалда кўрсатиб беришди. Улар қандай ҳолатларда миномёт ва артиллерия ҳисобларидан якка ҳамда бир вақтнинг ўзида батарея ёки дивизионлар иштирокида ўт очишга буйруқ берилиши юзасидан аниқ ва тезкор қарорларни қабул қилишди.

Кичик сержант Шерзод НОРМАТОВ, Тошкент ҳарбий округи, тўп командири:

– Бугунги кунда қуролли тўқнашувларда артиллерия мосламаларидан самарали фойдаланиш учун турли тактик услублар қўлланилаётганига гувоҳ бўляпмиз. Мисол учун авваллари артиллерия бўлинмалари қулай ҳимоя ёки ҳужум позицияларга жойлашиб, жанг олиб борган. Эндилик-

Muallif suratga olgan

СУРОНИ

да қулай позицияга жойлашишдан ташқари ниқобланиш, нишонга қарата ўт очгандан кейин, зудлик билан ўт очиш жойини ўзгартириш, учувчисиз учиш аппаратлари ёрдамида олинган маълумотлар асосида нишонни аниқ ва кам ўқ-дори сарфлаган ҳолда йўқ қилиш каби муҳим жиҳатлар бўйича ҳаракат қилмоқдамиз. Кўриб турганингиздек, артиллерия қурилмалари чўл шароитига мослаштирилиб, турли ниқобланиш усулларидан фойдаланилди. Нишонларга қарата аввалига яккалик, сўнгра батареядаги барча тўплардан бир вақтнинг ўзида ўт очиш шартларини бажардик. Ҳар икки ҳолатда ҳам кам снаряд сарфланиб, аниқлик юқори бўлишига эришдик.

Хушнуд САЪДУЛЛАЕВ, Чирчиқ олий танк кўмондонлик-муҳандислик билим юрти курсанти: – Икки ҳафталик йиғин давомида курсантлар жамоаси билан артиллерия бўлинмалари ва бошқа қўшинлар иштирокида жанговар отиш, артиллерия оловини бошқариш ва бошқа бир қатор комплекс машқларни бажариш имкониятига эга бўлдик. Бўлғуси артиллериячи офицерлар сифатида тажрибали ҳарбий хизматчилардан ўзимизга керакли билимларни олиш имконияти яратиб берилганидан мамнунмиз. Ўқув машғулоти давомида артиллерия кафедраси бошлиғи полковник Ҳожиддин Камолов, подполковниклар – Ойбек Бобониёзов, Фаррух Жуманиёзов, Ойбек Ишпулатов, капитан Умрбек Одамбоев сингари устозларимиз ўз ўғитлари орқали руҳий қўллаб-қувватлаб турганини алоҳида таъкидламоқчиман. Бундан ташқари кафедрада фаолият юритиб келаётган катта сержант Аслиддин Мирзақулов, II даражали сержант Нусрат Аҳмедов ҳамда кичик сержант Қахрамон Эргашев бу ерда бизга отиш машқларида хавфсизлик қоидалари бўйича қимматли сабоқларини беришгани аҳамиятли.

Гарчи артиллерия қуроллари XII-XIII асрларда пайдо бўлишига қарамай, барча даврларда қуруқлик-

даги ва денгиз қўшинлари томонидан асосий жанговар йўналишлардан бири сифатида қўлланилиб келинади. Артиллерия қўшинлари йиллар давомида шаклланиб борди ҳамда унинг замбарак, тўп ва бошқа оддий турларидан тортиб, замонавий реактив қурилмаларигача ихтиро этилди. Бу эса ўз навбатида қўшинлар олдида артиллерия қуролларидан фойдаланиш тактикасини такомиллаштириш вазифасини қўйиб келмоқда. «Каттакўрғон» полигонидида ташкиллаштирилган навбатдаги ўқув машғулотида ҳам ҳарбий хизматчилар артиллерия қуролларидан фойдаланиш борасида маҳоратларини намойиш этишди.

Шиддат билан ўзгариб бораётган замонавий жанг олиб бориш стратегияси ҳар бир ҳарбий хизматчидан узлуксиз равишда изланиб, касбий малакасини такомиллаштириб боришни талаб этмоқда. Шу маънода бугунги кунда жанговар бўлинмалар олдида турган вазифалар ҳам ўта масъулиятли. Уларни муваффақиятли ҳал этиш учун юксак тайёргарликка эга бўлган профессионаллар, стратегик ва тактик фикрловчи командирлар бўлинмаларга етакчилик қилиши зарур. Артиллериячилар ва бошқа қўшин турлари билан ўтказилган машғулотлар ҳарбий хизматчилар учун бўлинмаларни бошқариш, но-стандарт қарорлар қабул қилиш, энг муҳими қўшинлар ҳамкорлигининг ўзига хос муҳим жиҳатларини синовдан ўтказиш имконини берди.

Машғулотларни кузатар эканмиз, яқка ҳамда бир вақтнинг ўзида ўт очиш жараёнини пианино клавишларида кетма-кет босилиб ижро этилаётган қандайдир нотага ўхшатдик. Чунки реактив артиллерия қурилмалари, катта калибрга эга гаубицали ва зирҳли ўзиюрар тўплар ҳамда миномётларнинг сурони ҳақиқатан ҳам ҳар қандай душманга қўрқув соладиган жанговар куйни ижро этгандек бўлди, гўё.

Асрор РЎЗИБОЕВ,
«Vatanparvar»

Миллий армиямизда амалга оширилаётган муҳим ўзгаришлардан бири сержантлар таркибининг янада такомиллаштирилгани бўлди. Яъни ҳарбий қисм ва муассасаларда жорий этилган йўриқчи сержант лавозимлари шахсий таркибининг жипслигини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

БИЛИМ, МАҲОРАТ ВА МАЛАКА УЙҒУНЛАШДИ

Марказий ҳарбий округ «Фориш» тоғ-дала ўқув полигонига Мудофаа вазирлиги йўриқчи сержантлари билан ўтказилган ўқув-услубий йиғин ҳам армиямиз таянчи бўлган ҳарбий хизматчиларнинг касбий кўникмаларини янада бойитди.

Йиғин давомида йўриқчи сержантлар нафақат тоғ тайёргарлиги, балки ярадорларни жанг майдонидан олиб чиқиш, уларга биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш, топография, алоқа, қуроллардан отиш каби бир-бирдан мураккаб машқларни бажариб, жисмоний тайёргарликларини ҳам синовдан ўтказишди.

– Мазкур ўқув-услубий йиғин, биз йўриқчи сержантлар учун шу вақтгача ўрганганларимизни янада мустаҳкамлаш, соҳадаги сўнги янгиликлардан хабардор бўлиш, ҳарбий техникалар бўйича янги билимларни эгаллашга хизмат қилди, – дейди II даражали сержант Ислон

Содиқов. – Бу ерда ўрганган назарий ҳамда амалий кўникмаларимизни ўз ҳарбий қисмимизда ўтказиладиган машғулотларда қўллаб, жанговар тайёргарликни янада оширишга ҳисса қўшамиз. Орттирган тажрибаларимиз ҳарбий тайёргарлик давомида ижобий натижа кўрсатишига ишонамиз. Мазкур йиғиннинг яна бир муҳим жиҳати, биз нафақат ўз мутахассислигимиз, балки бошқа йўналишларда ҳам зарур кўникмаларга эга бўлдик.

Ҳар бир йўналиш бўйича ўқув нуқталарида қизғин жараёнлар кечди. Тиббий тайёргарлик ўқув нуқтасида ярадорларга биринчи ёрдамни кўрсатиш, унинг саломатлик даражасини баҳолаш бўйича кўрсатмалар асосида машғулот олиб борилди. Шундан сўнг ярадорни жанг майдонидан олиб чиқиш, яъни қизил майдондан тезкорлик билан сариқ ҳудудга, ундан кейин хавфсиз яшил майдонга олиб ўтилди. Машғулотни кетма-кетликда тўғри

бажариш, ярадорнинг жароҳатини асраш қолаверса, ҳимояланиш учун бажарилиши лозим бўлган чоралар кўрилди. Бунда ҳарбий хизматчиларнинг меъёрлар асосида ҳаракатланиши машғулот раҳбари томонидан назорат қилиб борилди.

Алоқа ўқув нуқтасида жанг вақтида алоқани сифатли йўлга қўйиш, ахборотни хавфсиз узатиш ҳамда сўнги алоқа воситаларининг техник таснифи, ишлатилиши бўйича дастлаб назарий маълумотлар берилди, сўнгра йўриқчи сержантлар тегишли кўрсатмалар бўйича машқларни бажаришга киришди. Белгиланган нуқтага тезкор етиб бориш, алоқага чиқиш, хавфли ҳудуддан ҳимояланиб кесиб ўтиш топшириқларини бажаришди. Тоғ тайёргарлигида эса тўсиқлардан ошиб ўтиш, баландликка чиқиш, дор устида мувоzanатни сақлаш, осилиб ҳаракатланиш, хавфсизликни таъминлаш бўйича амалий машқлар ташкил этилди. Тоғ шароити-

да ярадорга ёрдам кўрсатиш, уни пастликка олиб тушиш ишлари олиб борилди. Сержантларнинг бу жараёнларни сифатли ташкил этишида ўзаро фикр алмашиб иш тутишгани ўзаро ҳамфикрликни мустаҳкамлади.

Утиш машқлари йиғин иштирокчилар учун деярли қийинчилик туғдирмади. Шу вақтгача ўрганган назарий ва амалий кўникмалари юзага чиқди. Турли масофалардан нишонга ўқ отиш машқларида ўзларининг моҳирликларини кўрсатишди.

Ҳар бир ўқув жойида етакчи мутахассислар, малакали офицерлар билан кечаётган очик мулоқот, бевосита алмашилаётган фикр-мулоҳазалар иштирокчиларнинг соҳа бўйича тажриба алмашиш, билганларини эса мустаҳкамлашга хизмат қилди.

Йиғин давомида ҳарбий хизматчиларнинг касбий маҳоратларини янада ошириш, жанговар тайёргарлик тадбирларини сифатли ва самарали ташкиллаштириш ва ўтказишга алоҳида эътибор қаратилди. Мана шундан келиб чиқиб, ўқув-услубий

йиғиндаги амалий машғулотлар давомида замонавий жанг олиб бориш усулларини ҳаракатлиниш тактикалари ўрганилди.

Ҳарбий хизматчи ўзига юклатилган топшириқни адо этиши давомида унинг маҳоратини ўрганган билими муҳим аҳамият касб этади. Йиғин давомида йўриқчи сержантлар ўтган вақт давомида соҳа бўйича эгаллаган кўникмаларига таяниб, вазифаларни қадамма-қадам бажарди. Мухими, ҳар бир вазифа иштирокчиларнинг нималарга қодир эканини амалда исботлаш имконини берди. Натижалар таҳлил қилиниб, зарур кўрсатмалар берилди.

Йўриқчи сержантлар қўл остидагиларга жанговар, маънавий-руҳий тайёргарликлар бўйича таълим беради, ҳар қандай шароитда ҳам энг мураккаб вазифаларни бажаришда посбонларнинг тайёргарлигини таъминлайди. Шунингдек, шахсий

таркибнинг жанговар шайлигини янада ошириш, улар билан тактик тайёргарлик, қуроллардан самарали фойдаланиш ва нишонларни йўқ қилиш каби машғулотларни ўтказиш, индивидуал-тарбиявий ишларни олиб боришда, айниқса, йўриқчи сержантларнинг маҳоратини бошқарув қобилиятларига таянилади.

Шундай экан, бугунги ҳарбийлар нафақат жисмоний тайёргарлик, балки юксак маънавий-руҳий хусусият ва фазилатларга эга бўлиши, шунингдек, замонавий қурол-аслаҳаларни пухта ўзлаштирган бўлиши лозим. Ҳар томонлама етук ҳарбий хизматчигина ўз хизмат вазифасини юқори даражада адо эта олади.

Бу каби амалий йиғинлар Қуролли Кучларнинг жанговар салоҳиятини, сафларимизда бурчини адо этаётган ҳарбий хизматчиларнинг руҳий ва жисмоний ҳолатини оширишда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Рўзиқул ОЧИЛОВ,
«Vatanparvar»

Биз яшаётган даврда мамлакатимиз ташқи ва ички ҳаётига оид муҳим ўзгаришларни бошдан кечирмоқда. Янгиланаётган Ўзбекистон Президентимиз бошчилигида провардида фаровон турмуш тарзини яратишга олиб келадиган «Инсон қадри учун» шиори остидаги ислохотларнинг навбатдаги босқичини бошлаган. Ўзбекистон тараққиётининг янги босқичида мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотлар натижадорлигини ошириш кўп жиҳатдан янгиланишларнинг конституциявий асосларини мустаҳкамлаш, жамият ва давлат бошқаруви соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштиришни тақозо этмоқда.

КОНСТИТУЦИЯВИЙ ИСЛОХОТЛАР — ЯНГИЛАНАЁТГАН ЖАМИЯТ ТАЛАБИ

Албатта, ўз юрти, давлати келажагига бефарқ бўлмаган, катта ишларга ўз ҳиссамни қўшаман деб ният қилган ҳар бир фуқаронинг қалбида бу каби жараёнларни кузатиш, уларда бевосита иштирок этиш ўзгача ғурур ҳиссини бағишлаши, табиий.

Маълумки, жамият ҳаётига оид муҳим масалалар юзасидан ўзгаришлар қилишдан олдин, халқ фикрини сўраш демократиянинг муҳим белгиларидан биридир. Доно халқимизда «Кенгашли тўй тарқалмас» деган нақл бор. Турли хил билдирилган фикрлар асосида шакллантирилган қонунларнинг эса «умри узок» бўлади. «Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси умумхалқ муҳокама-сига қўйилганда ҳам айнан юқорида айтиб ўтилган нақлга амал қилинган.

Авваламбор, Асосий қонунга ўзгартириш ёки қўшимча киритиш масаласи анча мураккаб ва кўп босқичли жараён эканлигини айтиб ўтиш жоиз. Шу сабабли бу каби кенг қамровли масалаларни режалаштиришда ва амалга оширишда шошма-шошарликка йўл қўйилмаганлиги таҳсинга лойиқ. Қонун лойиҳаси юзасидан фикр-мулоҳазалар билдиришда

бошқа ижтимоий-сиёсий тузилмалар қаторида, авваламбор, фуқароларимиз томонидан билдирилган фикрлар асосий ўрин тутди. Халқимиз мазкур Конституциявий қонун лойиҳасида ўзининг ҳаёти ва тақдирига бевосита дахл қилувчи масалалар юзасидан фақатгина ўзи қарор қабул қиши мумкинлигини аниқлади. Хусусан, юқоридаги қонун лойиҳаси умумхалқ муҳокама-сига учун 2022 йил 25 июнь куни «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталарида, шу билан бирга «Mening konstitutsiyam.uz» электрон платформасида эълон қилинди. Фуқаролар фикр-мулоҳазаси ва тақлифларини қисқа рақамли Call-markazi, почта алоқаси, маҳаллалар, халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари ва ижтимоий тармоқлар орқали беришлари ёки Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига юборишлари ёки бевосита ташриф буюрган ҳолда тақдим этишлари мумкин бўлди. Сўнгра ташаббусларга хайрихоҳлик кўрсатилиб, умумхалқ муҳокама-сига кетма-кет узайтирилди. Муҳокамалар давомида Конституциявий қонун лойиҳаси юзасидан аҳоли ва фуқаролик жамияти институтларидан 220 мингдан ортиқ тақлиф келиб тушди. Бунда ҳар бир инсонга ўз

фикрини эркин билдириши учун имкон берилганлиги, тақлифларнинг фуқаролардан ҳеч қандай тўсиқларсиз, ортиқча расмиятчиликларсиз тўғридан-тўғри қабул қилинганлиги таҳсинга лойиқ.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясига киритилаётган ўзгартиш ва қўшимчаларга кўра, унинг моддалари 128 тадан 155 тага кўпайиши, амалдаги 128 та моддадан 91 тасига ўзгартиришлар киритилиши белгиланмоқда. Амалга оширилаётган ишларнинг қонунийлигига ҳам ҳуқуқий баҳо берилди, жумладан, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди алоҳида тинглов ўтказиб, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси томонидан «Ўзбекистон Республикаси Конституциясига тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий қонуни лойиҳасини қабул қилишнинг қонунда белгиланган тартибига риоя этилган, деган хулосага келди.

Кўпчилик мутахассислар Конституция лойиҳаси референдум ўтказиш орқали умумий овозга қўйилаётганлигини алоҳида эътироф этишмоқда. Бундан англаш мумкинки, янги Конституциямизнинг ягона ижодкори сўзсиз халқимиз бўлади.

Конституция лойиҳасида ҳаётимизни яхши қиладиган қандай нормалар ва қоидалар жой олганлиги кўпчиликни қизиқтиради. Шу сабабли айрим янгиланганларга тўхталиб ўтамиз. Конституциявий қонун лойиҳасининг 1-моддаси, биринчи бандида «Ўзбекистон – бошқарувнинг республика шаклига эга бўлган суверен, демократик, ҳуқуқий, ижтимоий ва дунёвий давлат» эканлиги белгиланмоқда. Аввал, бу каби қоида Конституциямизда мавжуд бўлмаган эди. Яна Ўзбекистон «ижтимоий ва дунёвий давлат» эканлиги кўрсатилмоқда. Яъни эндиликда мазкур нормалар талабларидан келиб чиқиб, барча ислохотларда инсон манфаатларини таъминлаш бош мезон бўлади ва давлат фуқаролар олдидagi ижтимоий мажбуриятларини бирор-бир шартларсиз бажариш мажбуриятини зиммасига олади.

Конституциявий қонун лойиҳасининг 15-моддаси 2-қисмида «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси мамлакатнинг бутун ҳудудида олий юридик кучга эга, тўғридан-тўғри амал қилади ва ягона ҳуқуқий маконнинг асосини ташкил этади» деган норманинг белгиланаётганлиги ҳуқуқни амалда қўлловчилар учун қутилган янгилик бўлиб, Асосий қонун нормаларининг жамият ҳаётига янада кенгроқ ва чуқурроқ кириб боришига имкон яратади.

Конституция лойиҳасида инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишга оид нормалар салмоғи сезиларли даражада кўпайган бўлиб, улар халқаро ҳуқуқнинг умумэтироф этилган қоидаларига тўла мос келади. Жумладан, лойиҳадаги 27-модда «Ҳеч ким қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши, ушлаб турилиши, қамоққа олиниши, қамоқда сақланиши ёки унинг озодлиги бошқача тарзда чекланиши мумкин эмас. Ҳибсга олишга, қамоққа олишга ва қамоқда сақлашга фақат суднинг қарорига кўра йўл қўйилади. Шахс суднинг қарорисиз қирқ саккиз соатдан ортиқ муддат ушлаб турилиши мумкин эмас. Шахсни ушлаш чоғида унга тушунарли тилда унинг ҳуқуқлари ва ушлаб турилиши асослари тушунтирилиши шарт» деган муҳим нормаларни акс эттирмоқда.

Яна «Шахснинг судланганлиги ва бундан келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар унинг қариндошлари ҳуқуқларини чеклаш учун асос бўлиши мумкин

эмас», деган қонуннинг Конституция лойиҳасидаги 28-моддада ўз аксини топганлиги, айрим фуқароларимизни узок йиллардан буён ўйлантириб келаётган муаммоли масалаларга ечим бўлиши қутилмоқда.

Суд ҳокимиятига оид бир қатор янги нормаларнинг Конституциявий қонун лойиҳасидан муҳим ўрин олганлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Жумладан, қонун лойиҳасидаги 130-моддага кўра, «Ўзбекистон Республикасида одил судлов фақат суд томонидан амалга оширилади. Ўзбекистон Республикасида суд ҳокимияти қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятдан, сиёсий партиялардан, фуқаролик жамиятининг бошқа институтларидан мустақил ҳолда иш юритади».

Шу билан бирга, қонун лойиҳасидан Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди референдумга чиқарилаётган масалаларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисида хулоса беришга ваколатли эканлиги ўрин олмақда.

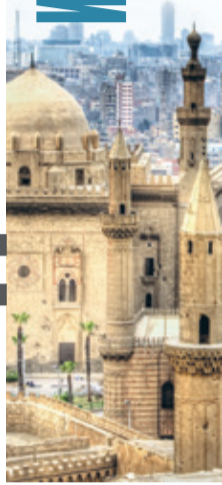
Бундан ташқари, қонун лойиҳасининг 134-моддаси «Ўзбекистон Республикаси Олий судининг раиси ва унинг ўринбосарлари Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимига биноан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати томонидан беш йиллик муддатга сайланади. Айни бир шахс сурункасига икки муддатдан ортиқ Ўзбекистон Республикаси Олий судининг раиси, раис ўринбосари этиб сайланиши мумкин эмас», деган янги норма билан тўлдирилган.

Яна бир қутилаётган муҳим ўзгаришлардан бири бу қонун лойиҳасининг 141 ва 142-моддаларида адвокатура институтининг алоҳида акс эттирилиши бўлди. Бу ҳолат Конституциямизда илгари мавжуд бўлмаган. Энди адвокатуранинг мақоми суд ва прокуратуранинг мақоми каби мустаҳкам қайд этилмоқда. Бу эса келгусида ушбу соҳанинг янада такомиллашуви ва шахснинг процессуал ҳимоя чоралари кучайтирилишига ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилиши аниқ.

Айтиш мумкинки, 2023 йилнинг 30 апрель санасида белгиланган референдумда фаол иштирок этар экан, фуқароларимиз жонажон Ватанимизнинг ёрқин келажаги ва фаровон ҳаёти учун яна бир улкан қадамни ташлаган бўладилар.

У. ШОКИРОВ,
 Ўзбекистон Республикаси
 Ҳарбий суди судьяси.
Д. ТЎРАБЕКОВ,
 Судья катта ёрдамчиси

АРАБ ДУНЁСИ ДАН ИККИ ҲИКОЯ

туюлса-да, лекин илдизлари ерга чуқур ботганидан марҳумларнинг содиқ қўриқчиси каби қимир этмай турарди. Туйқус аллақаяқлардан

келиб қолган даҳшатли куюн ва ўрамалар ҳам бу дарахтни қулата олмаган».

Дастлабки сатрларданок ўзига тортиб олади, эртақ-ҳикоядан узилгинг келмайди. Бу қандай дарахт?

Ўқиймиз: «Минг йиллар ўтдики, дарахт ҳамон ўз ўрнида, арғувон рангини йўқотмаган, худди ҳозиргина қон билан ювилгандек. Унинг қуриган шохларидан бирининг учиди тилла узук бор. У шохга шундай қаттиқ ўрнашган эдики, худди шох билан бирга ўсиб чиққандек.

Кўпчилик ўша узукни олмақчи бўлган, аммо ҳеч кимга уни олиш насиб этмаган. На пичок, на ханжар – ҳеч нима кор қилмаган».

Наҳотки шундай дарахт ҳам бўлса? Қуриган шохдан узукни олиб бўлмайдами? Узи қандай узук экан? Минг йиллик дарахт... Ҳа-ааа, бу ахир эртақ-ҳикоя, эртақларда нима-лар бўлмайди. Бироқ эртақлар бунақа бошланмайди-да. Ундан кейин бу оддий эртақ-ҳикоя эмас!

Ўқиймиз: «Минг йиллар илгари Даҳшур деган ўлка бўлган экан. Бу ўлканинг «ҳақиқат узуги» деб номланган бир узуги бўлган. Маҳаллий қози «Адолат қароргоҳи»да ўтириб одамлар орасидаги можароларни ҳал этар, шикоятларни ўрганар ва ҳукм ўқир экан ана ўша узукни бармоғига тақиб олар эди. Агар қози адолатсиз ҳукм чиқарса, узук унинг бармоғини шу қадар қаттиқ сиқар эканки, узиб юборай деркан. Шундай ҳолларда қози ўрнидан туриб: «Мен адолатсиз ҳукм чиқардим, ҳақиқат узуги бармоғимни сиқяпти. Ҳукмни бекор қиламан ва яна бошқатдан сўроқни бошлайман», – дер экан. Ана шу сўзлардан кейин узук секин кенгайар ва қозининг бармоғига озор бермай кўяр экан».

Инсон умрининг ҳам интихоси бор. Қози ҳам кексайди. Улим соати яқинлашганда одатга кўра ўзининг издошини тайинлади. У ёш Ардиқасни ўзига ворис деб эълон қилди. Ёш қози ҳам бурчини яхши ўтаётган эди...

Ёшлик бор жойда жозиба бор, гўзаллик бор, энг муҳими – севги ва муҳаббат бор! У шундай бир синовга дуч келди.

Ўқиймиз: «– Соҳибжамол, исминг нима?

Қиз кўзларини ерга қадаб, жавоб қилади:

– Клара.
 – Менинг исмим эса, Ардиқас – Даҳшур қозиси бўламан.

Қизнинг юзи қув учиб, дами ичига тушиб кетди. Ардиқас унинг кўрқувдан қалтираётганини кўрди.

У ўзининг кимлигини айтиб кўйганидан афсусланиб, Клара тинчлантириш, қалбида пайдо бўлган хавотирни йўқотиш учун:

– Мен адолат хизматкориман. – деди.

Сўнг унинг кўзларига қараб, кўшиб кўйди:

– Ва гўзалликнинг қулиман».

Давоми янада қизиқарлироқ. Эртақ-ҳикоя мазмунини айтиб бериш фикридан йироқман. Ўзингиз ўқиганингиз маъқул. Мутолаа завқига путур етмасин, дейман.

«Шўрпешона» деб номланган иккинчи ҳикоя адиб Юсуф Идрис (1927–1991) қаламига мансуб. Ёзувчи анча йиллар журналистика соҳасида фаолият олиб борган. Бошқаларни

билмадим-у, мен журналистикадан ортиб ижод қилган адиблар ижодига қизиқаман. Буни қандай уддалашди экан. Деган қизиқиш бўлади-да.

Назаримда бу ҳикояга бошқача ном қўйиб бўлмасди. Аллақайси ҳолатлари таниш...

Ўқиймиз: «Абдунинг пули йўқ эди. Бу биринчи марта бўлаётган эмас. У умр бўйи ҳар бир чақасини оғир меҳнат, машаққат билан топиб келган. Абду новвойлик қилди. Бу касбни суриялик моҳир новвой Фойд устадан ўрганганди. Улар пиширадиган қатлама кулчалар ҳар қандай уста новвойнинг ҳавасини келтиргудек юмшоқ, қизариб чиқарди. Аммо унинг тақдири айтарли кўнгилдагидек кечмади...»

Ижара уй муаммоси дунёнинг ҳар ерида бўлса керак. Кимдадир оддий, одатий ҳол, кимлар учун фожианинг ўзгинаси. Бир марта бўлса ҳам ижара уй муаммоси билан яшамаган инсонлар бўлиши табиий, бироқ кўплар буни бошидан кечирган.

Ўқиймиз: «Бу галги пулсизлик узокқа чўзилди, пул топишга умид ҳам қолмаганди, энди ҳаммаси тамом. Абду иш қидириб, бош уриб бормаган эшиги қолмади, рад жавобини олавериб, чарчаган ва ғамга ботган кўйи куп-қуруқ қўл билан уйига қайтди. Хотини Нафиса унга қорасини кўрсатмайди ҳам. Абду жимгина бўйрага чўзиларкан, хотинининг доимий минғир-минғирини эшитмаслик учун қулоғини бекитиб олди. Нафиса эса, ҳар куни унга уйнинг эгаси агар ижара ҳаққини тўламасак, ҳайдаб юбормоқчилигини, катта байрам яқинлашиб келаётганини, яқинда кўзи ёриши ва унинг шафтолига бош қоронғи эканини, бундан олдинги қизалоғи турмаганини қайта-қайта айтиб, тўхтамай жавранарди».

Ҳикояга ортиқча тўхталиб ўтирмақчи эмасмиз. Фақат биргина нуқтасига эътибор қаратишнингизни истардим: «Борган сари унинг овози қатъийлашиб, қалби фаҳрга тўла бошлади: у қачонлардир одам бўлган!»

Уў-ўўў, даҳшатли қашшоқлик...

Ҳузурли мутолаалар тилаги билан

Инобат ИБРОҲИМОВА,
 «Vatanparvar»

✓ **“AJDODLAR IZIDAN”**

«ЯНГИ АВЛОД» – МУТЛАК БОЛИБ

Чирчиқ шаҳри Аранча қўрғончасида куч тузилмалардаги ҳарбий қисм ва муассасалардан тузилган жамоалар ўртасида «Аждодлар изидан» интеллектуал ўйиннинг вилоят босқичи ўтказилди.

Танлов Қуролли Кучлар тизимида ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш, ҳарбий қисм ва муассасалардаги ёшларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг ўз ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқаришлари учун зарур шароитлар яратиш, касбий савиясини юксалтириш, шунингдек, ҳарбий хизматчиларни китобхонликка бўлган қизиқишларини янада ошириш, буюк аждодларимизнинг бой тарихий меросларини ўрганиш мақсадида ўтказиб келинмоқда.

Танловда жамоалар ҳамдам Собировнинг «Амир Темур салтанатида хавфсизлик хизмати», Бахтиёр Абдуғафурнинг «Султон Жалолиддин Мангуберди», Бобурнинг «Бобурнома» ва Пиримқул Қодировнинг «Авлодлар довони» китоб-

ларидан тузилган саволлар асосида ўзаро баҳслашишди. Танлов натижаларига кўра, 1-ўрин Тошкент ҳарбий округининг «Янги авлод» жамоасига насиб этди. 2- ва 3-ўринларга Тоифаланган объектларни қўриқлаш қўшинлари қўмондонлигининг

«Ренессанс» ҳамда Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ва Ҳарбий ҳаво кучлари қўмондонлигининг «Самолочинлари» жамоалари сазовор бўлишди.

Подполковник
Эркин ШАРОПОВ

Бугунги кунда Олтой халқларининг таркибига телеут, тўлангит, қумандин, тўба каби элатлар кириб, уларнинг ҳар бири алоҳида этник хусусиятларга эга.

Шу сабабли олтойлар этногенезини ўрганиш анча мураккаб. Инчунун, Олтой этнологиясини ўрганиш бўйича кўплаб олимлар ишлаган бўлса, унинг тарихини саноклигина олимлар ўрганган.

ОЛТОЙ – ТУРКИЙ

ХАЛҚЛАРНИНГ ЭНГ ҚАДИМГИ ВАТАНИ

МУҲИМ МАНБА

Таниқли олтойшунос олим В. Радлов «Олтой туркий халқларнинг энг қадимги Ватанидир, бу ердаги туркий қабилаларнинг этник хусусиятларини ўрганиш нафақат биргина олтойларнинг, балки бутун туркийларнинг келиб чиқишини ўрганиш ва тарихини аниқ ёритиб беришда муҳим манбадир», дейди. Ҳақиқатан барча туркий халқлар, жумладан, Марказий Осиё халқлари Олтойнинг қадимий Ватанини – «бобоюрт» деб биладилар. Татар, бошқирд, қозок, қирғиз, ўзбек ва қорақалпоқлар этник жиҳатдан олтойларга жуда ўхшаш. Бироқ уларнинг орасида маълум фарқлар ҳам мавжуд.

ИЛК МАЪЛУМОТЛАР

Олтойда яшовчи туркий қабилалар тўғрисида илк ёзма маълумотлар, албатта, Ўрхун-Энасой тошбитиклари ва Хитой хронологик ёзувларида сақланган. Бу битикларда турк, ўғуз, қипчоқ, қорлуқ, қирғиз, тўлес, тардуш, уйғур каби қабилалар тилга олинган бўлиб, худди шундай этник бирликларни ҳозир ҳам Олтойда учратиш мумкин. Бундан ташқари телеут ва тўлангит уруғлари қозок, қирғиз ва ўзбек уруғлари ичида ҳам учрайди.

Олтойлар этник жиҳатдан бир нечта ҳудудий бирликларга бўлинади. Олтой тоғлари бўйлаб асосан жанубий олтойлар – тўлангит ва телеутлар яшайди. Тоғ этакларида шимолий олтойлар – тўбалар, челканлар ҳамда қумандинлар яшайди. Бугунги кунда шимолий олтойлар жанубликларга нисбатан анча кўп руслашган ва аънаввий маданиятларини ҳам унутган. Бироқ жанубий олтойларда уруғчилик, миллийлик ва бошқа маданий элементлар жуда яхши сақланган, уларда этник хусусиятлар ҳам ёрқинроқ кўринади.

Олтойларда уруғчилик асосан уч тизимда шаклланади:

1. Ота уруғи – «қарындаш»
2. Она уруғи – «тағи»
3. Никоҳ орқали боғланган уруғ – «қайн»

ЕТТИ ОТАНИ БИЛИШ

Ҳар бир олтойлик ота ва она уруғидан етти авлодни билиши шарт. Худди шунингдек, фарзандлари етти аждодининг қабрлари жойлашган жойини ҳам билишлари керак бўлади. Бу эса олтойликларда генеологик бирликни таъминлабгина қолмай, ўз ўрнида кейинги никоҳларни

ўша ҳисоб шунчалар тўғри эканки, Чор Россияси Олтой аҳолисини шу ҳисоб билан ўз таркибига қабул қилган. Бу суяклардан энг асосийлари қипчоқ, тўлас, майман, тодош, ирkit суяклари бўлиб, бу номлар фақат ота уруғидан ҳисобга олинади. Олтойларда бугунги кунларда ҳам биров билан танишиш ёки сўхбатлашиш жараёнида суяги суриштирилади. Ўзини таништираётган одам эса «Менинг исмим фалончи, фалон жойда яшайман, ота суягим фалончи, она уруғим фалончи, қайин ҳисобда фалончилар билан кудаман» деб таништиради.

ҚУДАЧИЛИК

Бир уруғ ичида ҳамма қариндош ҳисобланади ва улар ўзаро оила қурмайдилар. Бунинг ҳисобига олтойлар биологик ва ижтимоий соғломликни сақлаб келадилар. Ҳар ким турмуш қуришда сон жиҳатидан кўпроқ ва обрўлироқ уруғ билан қудалашишга интилади. Кам сонли уруғлар билан қудалашишга эса унчалик рағбат сезилмайди. Эр ёки хотиннинг қариндошлари қайин уруғи ҳисобланиб, бу ном «қайин» дарахтига менгзаб олинган экан. Олтойларда оқ қайин келин тимсоли ҳисобланади ва тўйларда «оқ қайин» билан боғлиқ маросимлар жуда кўп учрайди. Турмуш ўртоғининг уруғларини улар шундан келиб чиқиб «қайиндошлар» деб атайдилар. Қайиндошлар орасида никоҳларга кенг йўл берилган. Қудачилик ва қарши қудачилик олтойларда одатий ҳол ҳисобланади.

Олтойларда никоҳ орқали боғланган эркак қариндошлар «қуда», аёл қариндошлар эса «қудағай» (*кударай*) деб аталади.

ТОҒАЙ ВА ТОҒА

Олтойларда она уруғи ҳам ўзига хос хусусиятларга эга, бироқ бу уруғ ота уруғи каби қон-қариндош ҳисобланмайди. Она уруғи «тоғай суяги» (*тағй сёёк*) деб номланади ва фарзандлар томонидан жуда ҳурмат қилинади. Шундан келиб чиқиб, туркийлар онанинг ака ва укаларини «тоға» деб аташади. Фақат бунда онанинг опа-сингиллари фарзандлари бегонароқ ҳисобланади. Она уруғдан бўлган қариндошлар билан никоҳланишга ҳам рухсат берилади. Кўп ҳолатларда эркаклар тоғаларнинг ёки холаларнинг фарзандлари билан никоҳланишга рағбатлантирилади ва тоға-жиян («таай» ва «јеен») никоҳи деб юргизилади. Агар куёв онанинг акаси, укаси ёки уларнинг фарзандлари бўлса, бу никоҳга ҳам рухсат берилмайди. Чунки уларда «жуук тағайларина барбас», яъни «қиз тоғасига чиқмайди», деган қатъий тақиқ сақланиб қолган. Тоға қиз бола учун энг улуғ инсон ҳисобланади. Шу сабабли олтойлар ота уруғни сенсирати мумкин, аммо она уруғининг чақалоқларига ҳам «сиз» деб

муружаат қилишади. Олтойлар холани «тоға эже» «таай эје» деб, холалар эса жиянларини «јеен» деб аташади.

БЎЛА ВА БОЛА-БАҚРА

Шундай қилиб, олтойларда ота суяги уруғчиликнинг асосий ўзаги ҳисобланади ва неча авлод алмашса ҳам, қариндошчилик узилмайди. Ўғил болалар уруғнинг давомчиси саналади, қизлар эса эрларининг уруғини давом эттирадилар. Олтойлар фарзандни «тўл» (*төл*) деб атайди. Шунинг учун бу сўз баъзи қабилаларда суяк маъносида ишлатилса, телеутларда фамилия маъносида ҳам ишлатилади. Қизларнинг болалари жиянлар «јеендер» деб аталади. Онанинг отаси «тоға отам» «тағадам», онанинг онаси эса «тоға онам» «тағайнам» деб аталади. Холанинг фарзандлари эса «бўла» «бөлө» деб аталиб, бир суяқдан ҳисобланмаса-да, тўрт авлодгача қуда бўла олмайдилар. Олтойлар ўғил фарзандининг болалари – невараларни «бала» деб атайдилар, қиз фарзандининг болаларини эса «бақра» деб атайдилар. Умуман, невараларга нисбатан шу сабабли «бала-бақрамиз» деб муомала қилади. Тоға барча одамлар учун энг улуғ зот ҳисобланади ва тоғанинг энг кичик фарзандлари ҳам ҳурмат қилинади. Ҳаттоки, етмиш яшар чол ҳам она уруғининг янги туғилган чақалоғини, «тоғам», деб эъзозлайди.

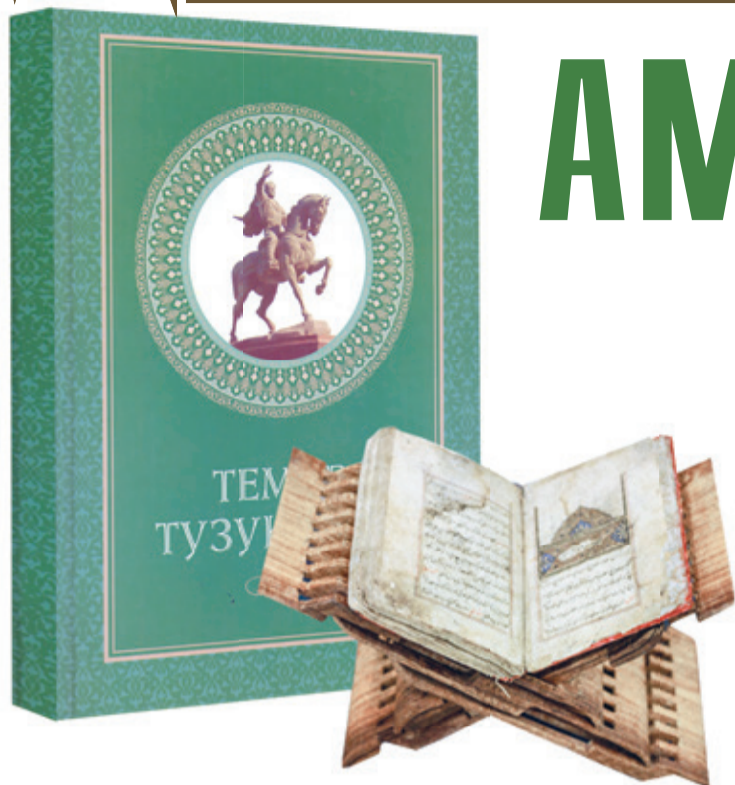
Тоға-жиянчилик маросимлари эса янада қизиқарли бўлиб, унга кўра тоғанинг жиян олдидаги масъулияти жуда ҳам катта. Тоға жияни дунёга келганида суюнчи бериши, бешик тўйи, соч олар (*чочолор*), тўйи учун «эйтиборга молик» совғалар қилиши, бир ёшга тўлганида, биринчи қадам босишида ёнида бўлиши, қиз жиянларининг турмушга чиқишида вакил бўлиб рухсат бериши, умри давомида ўғил жияни учун «бақра» совғасини бериши шарт ҳисобланган. Бақра совғасига эса имкон қадар тойчоқ берилган. Бундан ташқари ўлган кишининг майитини қабрга қўйиш учун ҳам энг ҳақдор одам тоға ҳисобланган.

ЎЗЛИГИМИЗ

Бу маълумотларнинг барчасини таҳлил қилиб ҳулоса қилиш мумкинки, Олтой халқлари ҳам туркий халқлар дунёсининг бир бўлаги, ажралмас таркибидир. Бугун улар камчилик бўлиб, дунёнинг кам сонли миллатлари сифатида қабул қилинса-да, миллий қадриятлари, маданияти, санъати, жозибадор тили ва адабиёти олтойликларнинг қадимий бой тарихга эга халқ эканлигидан далолат беради.

Шундай экан, туркий маданиятларнинг барчасида бизнинг тарихимиз, ўзлимиз яширинган, десак, муболаға бўлмайди.

Анвар БЎРОН,
 мустақил тадқиқотчи

АМИР ТЕМУР

БУЮКЛИГИ — УНИНГ АДОЛАТЛИЛИГИДА

(Тузуқлар асосида)

Амир Темурнинг давлатчилик ва дипломатияси, ҳарбий маҳорати ва бунёдкорлик салоҳияти, илму фанга, санъат ва меъморчиликка оид қарашлари тўғрисида жуда ҳам кўп адабиётлар ёзилиб, илмий ишлар қилинган. Бироқ бу буюк инсон ва давлат арбобининг коррупцияга қарши қандай курашганлиги тўғрисида ҳали ҳеч ким илмий тадқиқот олиб бормаган.

Соҳибқироннинг биринчи тузугида: «Тангри таолонинг дини ва Муҳаммад Мустафонинг шариатида дунёда ривож бердим, ҳар ерда ва ҳар вақт ислом динини қўлаб-қувватладим», деб ёзилган.

Амир Темур ўз салтанатини ислом дини асосида бошқарган. Иймон бор жойда адолат бўлади, адолат бўлган жойда қонун устувор бўлади, қонун устувор бўлган жойда мансабни суиистеъмом қилиш учун муҳит бўлмайди. Амир Темур салтанатида, мансабни суиистеъмом қилиб, етимлар ва ночорларни ҳаққини ейиш, пора олиш, ахлоққа зид ҳисобланиб, жазога лойиқ деб топилган.

Юқори амалдорларни, айниқса, вазирларни мансабга тайинлашда Амир Темур қуйидаги сифатларга таянган: «...вазирлар тўрт сифатга эга кишилардан бўлишлари лозим; биринчиси – аслик ва тоза наслик, иккинчиси – ақл, фаросатлилик, учинчиси – сипоҳу раият аҳволидан хабардорлик, уларга нисбатан хушмуомалалик, тўртинчиси – сабр-чидамлик ва тинчликсеварлик». Аслик ва тоза наслик деганида кўпчилик мансабдор ва катта моддий бойликка эга бўлганларни тушунишади. Лекин у давр ахлоқига асосан, ота-она авлодида нокаслар, ўғрилар, хоинлар, судхўрлар, лаганбардорлар, фирибгарлар, каззоблар бўлмаганлиги ҳамда иймони юксак ва инсоний сифатлар билан улғайган инсон назарда тутилган.

Ақл ва фаросатлилик тагида зиёли, ўқимишли, маданиятли, маърифатли, ахлоқи юксак, ориятли, барча қилмишларини ҳар томонлама ўйлаб, салтанат манфаатини ўз манфаатидан устун қўядиган, фикр юритувчи ва оқилна тарбияга эга бўлган инсон инobatга олинапти. Сипоҳу раият аҳволидан хабардорлик, уларга нисбатан хушмуомалалик деганида мансабдорнинг камтарлиги, оддийлиги, амалига ва моддий бойлигига қарамай, барчага бир хил ёндашиши билан инсон тақдирига ва қадрига бефарқ бўлмаганлиги инobatга олинапти.

Сабр-чидамлилик ва тинчликсеварлик деганида мансабдорнинг вазминлиги, барча нарсаларга ҳис-туйғуларга берилмай, масалаларни мулоҳоза асосида ҳал қилиши инobatга олинапти. Бундай сифатларга эга бўлган вазирга (амалдорга) тўрт имтиёз – ишонч, эътибор, ихтиёр ва қудрат инъом этилган.

Амир Темур забт этган давлатларда ислом қонунларига таяниб, лашкарлари тинч аҳолига зиён етказмаслиги учун кўрган чораларини тузуқларида акс эттирган: «Лашкар учун маҳсус қози ва раият учун алоҳида қози тайинладим; ҳар мамлакатга шайхулислом юбордимки, токи мусулмонларни гуноҳ ишлардан қайтариб, уларни яхши ва савоб ишларга ундасин».

Бундан ташқари, соҳибқирон салтанати ҳудудининг барча нуқталарида содир этилаётган ҳуқуқбузарлик (кўнгилсизлик) тўғрисида унга вақтида хабар етказиб бериш ҳам тузуқда белгиланган: «... ҳар эл ва ҳар шаҳарда сипоҳ ва раият орасида урф-одатларга оид жанжалли ишлар ҳақида менга маълумот бериб турсин, деб адолат амирини тайинладим».

Бешинчи тузугида салтанатни улканлигини келтиради: «Амирлар, сипоҳсолор, баҳодирлар билан иттифоқ бўлиб, уларнинг мардлигу мардонаворлигига таяниб, шамшир зарби билан йигирма етти подшоҳнинг тахтини эгалладим», деб ёзилган ва бундай улкан ҳудудда адолатли қонунлар ҳукм сурган.

Соҳибқирон улкан салтанатини ҳалол ва адолатли бошқаришида, оддий халққа нисбатан қандай адолатли муносабатда бўлганлиги ва уларнинг манфаатларини барча нарсалардан устун қўйганлиги тўғрисида тўққизинчи тузугида ёритилган: «Раият аҳволидан огоҳ бўлдим, улугларни оға қаторида, кичкиналарни фарзанд ўрнида кўрдим. Ҳар ернинг табиати, ҳар эл ва шаҳарнинг расму одатлари, мизожидан воқиф бўлиб турдим. Мизожларига, табиатига тўғри келган, ўзлари тиланган одамларни уларга ҳоким қилиб тайинладим. Ҳар бир диёр аҳолисининг аҳволидан огоҳ бўлиб турдим. Ҳар бир мамлакатнинг аҳволини, сипоҳу раият кайфиятини, туриш-турмушини, қилиш-қилмишларини, булар ўрталаридаги алоқаларни ҳатто битиб, менга билдириб туришлари учун диёнатли, тўғри ёзувчи кишиларни белгиладим. Бордию эгри ёзганлари менга билдирилса, уларни жазоладим. Ҳокимлару сипоҳлар қай бирининг халққа жабр-зулм етказганини эшитсам, уларга нисбатан дарҳол адолату инсоф юзасидан чора кўрдим».

Амир Темур нафақат буюк саркарда ва давлат арбоби бўлган, балки, иймонли ва олижаноб инсонга хос юқори маънавий ва ахлоқий сифатлар эгаси ҳам бўлган. Ўз тузугида бир неча бор ҳеч кимдан ўч олиш пайида бўлмаганлигини, очиқ юзлилик, раҳм-шафқат билан халқни

ўзига ром қилганлигини айтиб ўтган.

Соҳибқироннинг сипоҳ сақлаб туриш тузуги билан танишсак, унда лашкарларини бошқаришда адолат ва демократия асосида ёндашганлигини билиб оламиз. Масалан, «...асл сипоҳийлардан иш кўрган, жангу жадал билан суяги қотган ўн киши йиғилиб, ораларидан қайси бирининг шижоати, ботирлиги ортиқроқ бўлса, қолган тўққизтаси ўз розилиги ва маъқуллаши билан, танланган шахсни ўзларига сардор қилиб, отини ўнбоши деб атасинлар», деб белгилаб қўйган. Ундан қийин, ўн нафар ўнбоши жам бўлса, ўз ичларидан энг иш кўрган, жанг майдонларида тобланиб, тажриба орттирган, баҳодирликда номи чиққан бировни амир қилиб, уни юзбоши деб номласинлар деган одат ўрнатилган эди. Худди шундай йўл билан ўн юзбошилар йиғилишиб ораларидан баҳодир бир кишини амир этиб сайлар эдилар, уни мингоши деб аташарди ва амири ҳазора дея мурожаат қилишларига фармон берган.

Ўғиллар, набиралар, қавму қариндошлар, амир ва вазирларни жазолаш йўли билан салтанатда интизом сақлаш ҳақида тузуқни синчковлик билан ўргансак, қандай қилиб қўли эгри амалдорларга чора кўриб, ўзини адолатли ва буюк давлат арбоби, моҳир давлат бошқарувчиси бўлганлигини англаб оламиз. Масалан, мамлакат хазиначилари бўлмиш вазирлари молия ишларида хиёнат қилсалар, ўзлаштириб олган маблағи оладиган маошидан уч баробар кўп бўлса, ҳаммаси салтанат хазинасига мусодара қилинади. Ундан ташқари, вазирларни ортиқча сийламаслик тўғрисида ҳукм чиқарган, чунки алоҳида иззат-икром уларни манманликка олиб келиши мумкин деган.

Вазирларнинг хизмат қилиш тузугидан Амир Темур салтанатида қандай кучли тафтиш ва назоратни ўрнатиб, амалдорлар мансабни суиистеъмом қилиш йўлини тўсганлигини билиб оламиз. Масалан, ҳар куни девонхонада тўрт вазир муқаррар ҳозир бўлган ҳамда чегара ерларда ва забт этилган мамлакатларда уч вазирдан

иборат давлат ҳайъати тузилган. Уларнинг зиммасига мазкур ерларда молиявий муаммоларни ва келадиған даромадларни бошқариш юклатилган эди.

Амир Темурнинг адолатчилиги унинг тушган ариза ва мурожаатларни қатъий назорат қилганида ҳам кўринади. Масалан, ариза ва мурожаатлар бўйича бир киши арзбеги этиб тайинланган. Унинг зиммасига сипоҳ, раият ва арз-дод қилиб келувчиларнинг аҳволини, мамлакатнинг обод-харобчилигини, муҳим ишлардан қайси бири битган-битмаганлигини Амир Темурга етказиб туриш юклатилганди. Ундан ташқари, салтанатнинг ҳар бир идорасида бўладиган кирим-чиқимларни, кундалик харажатларни ёзиб бориш учун бир котиб тайинланган.

Соҳибқироннинг салтанатни идора қилиш тузугида ҳуқуқ-тарғибот ходимларига юклатилган вазифалар акс эттирилган. Масалан, ҳар бир шаҳар ва қишлоққа кутвол тайинланган, унинг вазифаси сипоҳу раиятга соқчилик қилиш саналган. Савдо қарвонларининг хавфсизлигини таъминлаш учун давлат ҳудудининг барча йўллари назоратга олиниб, зобитлар ва кузатувчилар тайинланган. Уларнинг зиммасига бириктирилган йўлларни қўриқлаб, йўловчиларни, савдогарларни, мусофирларни кузатиб, мол-мулки ва бошқа нарсаларини манзилдан-манзилга етказиб қўйиш юклатилган.

XIX асрнинг иккинчи ярмида ривожланган давлатларнинг иқтисодчилари, «Қаерда кучли назорат ва тафтиш бўлса, ўша ерда тараққиёт бўлади», деган хулосага келишган. Амир Темур давлатида бундай ёндашиш XIV асрларда давлат бошқарувида қўлланилган. Масалан, салтанат ҳудудида кундалик воқеаларни ёзувчилар тайинланган. Уларнинг зиммасига ҳокимлар, раият, сипоҳ, ўз лашкари ва ёт лашкарларнинг хатти-ҳаракати ҳақида Амир Темурга етказиш юклатилган. Бундан ташқари уларга атрофдан кирган-чиққан молк-мулк, четдан кирган, четга чиққан ёт кишилар, ҳар турли мамлакатлардан келган қарвонлар, қўшни подшоҳлар, уларнинг гап-сўзлари, ишлари ҳақидаги хабарлар, фузало ҳақидаги сўзларни тўғрилиқ билан ёзиб бериш юклатилган. Агарда мансабни суиистеъмом қилиб ёлғон ёзса, унинг келтирган зиёнига қараб жазолар белгиланган.

Амир Темурнинг адолатли давлатни бошқариш услуби, феноменлиги билан барча олимларни ҳали ҳануз ўзига жалб қилмоқда.

**Т. МАМАТОВ,
Кичик
мутахассисларни
тайёрлаш
маркази катта
ўқитувчиси**

Мазкур рукн остида муштарийларга референдум қонунчилиги ва амалиёти бўйича туркум мақолалар бериб бориш назарда тутилган. Бу орқали референдум ўтказувчи участка комиссияларини тузиш тартиби ва улар фаолиятининг асосий жиҳатлари, референдумда овоз берувчи фуқароларнинг рўйхати билан ишлаш, муддатидан олдин овоз беришни ташкил этиш ва ўтказиш, референдум ўтказувчи участка комиссиясининг фаолияти, референдум участкасида овозларни санаб чиқиш ва натижаларни белгилаш, референдум ўтказувчи участка комиссиясининг оммавий ахборот воситалари вакиллари, кузатувчилар билан ҳамкорлиги ҳақида маълумот ва тушунчаларга эга бўлишингиз мумкин.

АВВАЛ — ИНСОН, КЕЙИН — ЖАМИЯТ ВА ДАВЛАТ

РЕФЕРЕНДУМ УЧАСТКАСИДА ОВОЗЛАРНИ САНАБ ЧИҚИШ ВА НАТИЖАЛАРНИ БЕЛГИЛАШ

«Ўзбекистон Республикасининг референдуми тўғрисида»ги қонуннинг 32-моддасида: «Овоз бериш референдум куни соат 8:00 дан 20:00 гача ўтказилади», деб белгиланган. Ушбу талабга мувофиқ, референдум куни участка комиссиясининг раиси ёки ўринбосари соат 20:00 да овоз бериш тугаганлигини эълон қилади.

Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлардаги дипломатик ва бошқа ваколатхоналари ҳузурда, ҳарбий қисмларда, санаторийларда, дам олиш уйларида, касалхоналар ва бошқа стационар даволаш муассасаларида, олис ва бориш қийин бўлган ҳудудлардаги фуқаролар турган жойларда, қамоқда сақлаш ва озодликдан маҳрум этиш жойларида тузилган референдум участкаларида рўйхатга киритилган барча фуқаролар овоз бериб бўлган бўлса, участка комиссияси овоз бериш тугаганлигини исталган вақтда эълон қилиши мумкин. Бироқ соат 20:00 дан олдин овоз бериш қўтилгани очиш ва овозларни санаб чиқишга киришиш мумкин эмас.

ОВОЗЛАРНИ САНАБ ЧИҚИШ ВА БАЁННОМАНИ ТЎЛДИРИШДА ИШТИРОК ЭТИШИ МУМКИН БЎЛГАН ШАХСЛАР

Участка комиссияси томонидан овозларни санаб чиқиш, овозларни санаб чиқиш натижалари тўғрисидаги баённомаларни тўлдириш жараёнида қуйидагилар иштирок этиши мумкин:

- маҳаллий кузатувчилар;
- оммавий ахборот воситаларининг вакиллари;
- бошқа давлатлар ва халқаро ташкилотлардан кузатувчилар.

Мазкур жараёнда участка комиссияси биносида иштирок этишга рухсат этилган шахслардан ташқари бошқа шахсларнинг бўлиши тақиқланади.

ОВОЗ БЕРИШ ТУГАГАНИДАН СЎНГ АМАЛГА ОШИРИЛАДИГАН ИШЛАР

Овоз берувчи фуқароларнинг овозларини санаб чиқиш участка комиссияси аъзолари томонидан овоз бериш қўтиларида мавжуд бўлган бюллетенлар бўйича амалга оширилади. Овоз берувчи фуқароларнинг овозларини санаб чиқиш фақатгина овоз бериш биносида ўтказилади.

Участка комиссиясининг референдум натижалари Марказий сайлов комиссияси томонидан тасдиқланган «Референдум участкалари ҳамда референдум ўтказувчи участка комиссиялари тўғрисида»ги низом билан тасдиқланган намунадаги участка комиссиясининг «Референдум участкасида овозларни санаб чиқиш натижалари тўғрисидаги баённомаси» билан расмийлаштирилади.

Участка комиссияси аъзолари овоз бериш тугагандан сўнг қонунчиликда белгиланган ҳаракатлар кетма-кетлигида қуйидаги вазифаларни амалга оширади:

1-ҳаракат: овозларни санашни бошлашдан олдин столлар бирлаштирилади, барча ёзув ашёлари (*ручка, қалам ва бошқа воситалар*) ҳаммининг эътиборига ҳавола қилинган ҳолда четга олиб қўйилади.

2-ҳаракат: участка комиссиясида округ комиссиясидан олинган бюллетенларнинг сони аниқланади ва якуний баённоманинг «Референдум ўтказувчи участка комиссияси олган овоз бериш бюллетенлари сони», деб ёзилган иккинчи бандига киритилади.

3-ҳаракат: фойдаланилмаган ва бузилган бюллетенлар санаб чиқилади ва юқори чап бурчагини кесиш ёки овоз бериш бюллетенининг орқа томонида тегишли белги қўйиш йўли билан бекор қилинади, уларнинг сони якуний баённоманинг «Фойдаланилмаган ва бузиб қўйилиб, бекор қилинган референдум бюллетенларининг умумий сони», деб ёзилган олтинчи бандига киритилади.

4-ҳаракат: овоз берувчи фуқаролар рўйхати (*бошқа референдум участкасида овоз берганлиги ҳақида маълумот киритилганлар бундан мустасно*) ва мазкур рўйхат иловаси бўйича мазкур участкадаги овоз берувчи фуқароларнинг умумий сони аниқланади ва якуний баённоманинг «Референдум участкасидаги овоз берув-

чиларнинг умумий сони», деб ёзилган биринчи бандига киритилади.

5-ҳаракат: стационар ва кўчма қўтиларни очишдан олдин, комиссия аъзолари томонидан овоз берувчи фуқаролар рўйхати ва овоз берувчи фуқаролар рўйхати иловасининг ҳар бир варағига шу варақ бўйича бюллетень олганларнинг умумий сони ҳақидаги маълумотлар киритилади;

– маълумотлар киритилгандан кейин овоз берувчи фуқаролар рўйхати ва овоз берувчи фуқаролар рўйхати иловасининг ҳар бир варағи ушбу маълумотларни киритган комиссия аъзоси томонидан имзоланади ва варақлардаги рақамлар умумлаштирилади;

– овоз берувчи фуқаролар рўйхатининг барча саҳифалари бўйича якуний умумий маълумотларни комиссия раиси эълон қилади, овоз берувчи фуқаролар рўйхатининг охириги варағига киритади, ўз имзоси ва участка комиссиясининг муҳри билан тасдиқлайди ҳамда ушбу маълумотлар якуний баённоманинг «Референдум бюллетенлари олган овоз берувчи фуқаролар сони», деб ёзилган учинчи бандига киритилади.

РЕФЕРЕНДУМ УЧАСТКАСИДА ОВОЗЛАРНИ САНАБ ЧИҚИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ БАЁННОМАНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ВА ОКРУГ КОМИССИЯСИГА ТАҚДИМ ЭТИШ

Зарур ҳаракатлар амалга оширилгандан кейин комиссия якуний мажлис ўтказди. Унда овоз бериш ва овозларни санаб чиқиш вақтида йўл қўйилган қонунбузилишлар ҳақида шикоят ёки аризалар келиб тушган бўлса, бундай шикоят ёки аризалар кўриб чиқилади.

Овозларни санаб чиқиш натижалари тўғрисидаги баённома тузишдан олдин, комиссия раиси иштирок этганлар эътиборига овоз бериш кунда ва овоз берувчи фуқаролар овозларини санаб чиқиш тугагунча комиссияга келиб тушган шикоятлар (*аризалар*) ва улар бўйича қабул қилинган қарорлар ҳақидаги ахборотни етказди. Тегишли баённомага илова қилинадиган далолатномалар ва бошқа ҳужжатларни кўрсатиб ўтади. Комиссия фаолияти бўйича эътирозлар, шикоятлар бор-йўқлигини аниқлайди, зарурат бўлса, комиссия ушбу эътироз ёки шикоятларни кўриб чиқади ва қарор қабул қилади.

Агар участка комиссиясининг референдум участкасида овозларни санаб чиқиш натижалари тўғрисидаги баённомасини тўлдириш вақтида комиссиянинг айрим аъзолари иштирок этмасалар, бу ҳақда ЙИҒИЛИШ баённомасида уларнинг иштирок этмаганликлари сабаблари кўрсатиб ўтилади.

Овозларни санаб чиқиш жараёнида иштирок этаётган кузатувчилар участка комиссияси баённомасининг тасдиқланган оличирма нусхасини сўраб олишга ҳақли.

Участка комиссиясининг референдум участкасида овозларни санаб чиқиш натижалари тўғрисидаги баённомасини имзолаш вақтида баённома мазмуни юзасидан норози бўлган комиссия аъзоси ўзининг алоҳида фикрини ЙИҒИЛИШ баённомасига илова қилишга ҳақли, бу ҳақда баённомада қайд этилади.

БАЁННОМАНИ ОКРУГ КОМИССИЯСИГА ЕТКАЗИШ

Участка комиссиясининг референдум участкасида овозларни санаб чиқиш натижалари тўғрисидаги баённомасининг кўчирма нусхаси ахборот коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда дарҳол тегишли округ комиссиясига тақдим этилади.

Округ комиссиясида участка комиссиясининг референдум участкасида овозларни санаб чиқиш натижалари тўғрисидаги баённомаси нотўғри тўлдирилганлиги ёки арифметик хатолар мавжудлиги аниқланганда, участка комиссияси қўшимча мажлис ўтказди ва хатоликларни тузатади. Аввалги баённомани асослари кўрсатилган ҳолда бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилади ҳамда янги қарор билан тузатилган баённома тасдиқланади. Ҳамма танишиб чиқиши учун осиб қўйилган баённома янгиси билан алмаштирилади ва округ комиссиясига тақдим этилади.

«Ўзбекистон Республикасининг референдуми тўғрисида»ги қонуннинг 39-моддасида: «Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси референдум якунлари бўйича қабул қилинган қарорни референдум ўтказилгандан кейин кўпи билан ўн кун ичида Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясининг расмий веб-сайтида ва расмий манбаларда эълон қилади», деб белгиланган. Ушбу талабга асосан, участка комиссиялари Ўзбекистон Республикаси референдуми якунлари расмий эълон қилингандан кейин ўз фаолиятини тугатади.

Участка комиссияси томонидан референдум жараёнида фойдаланилган комиссия муҳри, овоз бериш қўтилари, яширин овоз бериш кабиначалари, Давлат герби ва байроғи каби моддий қийматликлар тегишли равишда туман ва шаҳар ҳокимликлари ташкилий-назорат гуруҳининг масъул шахсларига далолатнома асосида топширилади ва уларнинг жавобгарлигида сақланади.

**Мудофаа вазирлиги
 Тарбиявий ва
 мафкуравий ишлар бош
 бошқармаси**

Мамлакатимизда ёшларга оид давлат сиёсатини изчил амалга ошириш, эртамиз эгаларини ҳар томонлама етук, интеллектуал салоҳиятли, ўз қатъий ҳаётий позициясига эга, баркамол инсонлар сифатида тарбиялаш устувор вазифалардан бири.

МУСОБАҚА КЎТАРИНКИ

руҳда ўтмоқда

Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари томонидан анъанавий тарзда ўтказиб келинаётган «Ёш чегарачилар» ҳарбий-ватанпарварлик мусобақаси ҳам чегараолди ҳудудларидаги умумтаълим мактаблари ўқувчиларини юртга муҳаббат руҳида тарбиялаш, бўш вақтларини мазмунли ташкил этиб, Чегара қўшинларининг шонли ва жанговар анъаналарини тарғиб этиш орқали уларни соҳага қизиқтириш ва босқичма-босқич тайёрлаб боришга йўналтирилгани билан аҳамиятлидир.

Бу йилги мавсумнинг биринчи, туман босқичида 456 та жамоа ўзаро беллашиб, улардан 83 таси вилоят босқичига йўлланмани қўлга киритди. Мусобақанинг иккинчи, вилоят босқичи доирасида Тошкент вилоятида ўтказилган беллашув ҳам қизғин ва муросасиз баҳсларга бой тарзда кечиб, унда 10 та жамоа таркибида 100 нафар ўғил-қиз иштирок этди.

Мусобақага старт берилгач, дастлаб жамоаларнинг ҳарбий либослари ва эришган ютуқларини акс эттирувчи альбомлари ҳамда байроқларининг таърифига баҳо берилди. Шундан сўнг Саф низоми талабларига кўра, ўғил-қизларнинг сафдаги шахдам қадамлар билан ҳаракатланиш жараёни синовдан ўтказилди.

Жанговар қуролларни нотўлиқ қисмларга ажратиш ва йиғиш шартини эса ҳар бир жамоа тезкорлик ва аниқликка эътибор қаратган ҳолда тўғри бажаришга ҳаракат қилди. Иштирокчиларнинг жисмоний тайёргарлиги-ю бардошини намоеън этган қисқа ва узок масофага югуриш ҳамда турникда тортилиш шартлари мусобақа шиддатини янада оширишга хизмат қилган бўлса, азимут бўйича ҳаракатланиш, граната улоқтириш ва компьютерлашган тренажёр ёрдамида жанговар қуроллардан ўқ отиш каби ҳарбийлаштирилган спорт машқларини бажариш давомида иштирокчилар ўзларининг билим ва кўникмаларини амалда намоеън этиш имконига эга бўлдилар.

Кун давомида бажарилган шартларнинг натижалари ҳакамлар ҳайъати томонидан одилона баҳолашиб сарҳисоб қилинган, Пискент туманидаги 28-ихтисослаштирилган умумтаълим мактабининг «Бургут» жамоаси ғолиб деб топилди.

Айтиш керакки, мусобақанинг Наманган вилояти босқичи ҳам кўтаринки руҳда ўтиб, унда 7 та жамоа ғолиблик учун ўзаро баҳс олиб борди. Якуний натижаларга кўра, Янгиқўрғон туманидаги 10-умумтаълим мактаби ўқувчиларидан иборат «Фидокор» жамоаси шоҳсупанинг биринчи поғонасидан жой олди.

– Бу йилги мавсумни юқори савияда ташкиллаштириш мақсадида, ҳамкор вазирлик ва идораларнинг вакиллари иштирокида ўтказган ишчи гуруҳи йиғилишимиз ва унда белгилаб олинган вазифаларнинг ижроси яхши самара бермоқда, – дейди подполковник Азизбек Маъмуров. – Мусобақанинг ҳар учала босқичида ҳам ёшлар учун маънавий-маърифий тадбирларни ташкил этиш, диққатга сазовор жойларга ташрифларни уюштириш, ёзувчи ва шоирлар, танikli санъат намояндalари билан учрашувларини ўтказишга алоҳида эътибор қаратяпмиз.

Бугунги кунда Республикаимизнинг барча ҳудудларида мусобақанинг вилоят босқичи бўлиб ўтмоқда. Биз барча иштирокчиларга омад тилаб, энг кучли жамоаларни Республика босқичида кутиб қоламиз.

Майор Фарида БОБОЖОНОВА
ДХХ Чегара қўшинлари

✓ SANA

Ҳарбий қисм ташкил этилганининг 24 йиллиги муносабати билан ўтказилган тантанали тадбирда округ қўшинлари қўмондонлиги, фахрийлар, жамоатчилик вакиллари иштирок этиб, миллий армиямиз сафларида ўз ўрнига эга бўлган ушбу ҳарбий қисм ҳарбий хизматчилари узок йиллар давомида турли тактик ўқув машғулотларида, умумармия ўйинларида, қолаверса, халқаро мусобақаларда фаол иштирок этиб, Ўзбекистон байроғини баланд кўтарилишига муносиб ҳисса қўшганлигини эътироф этишди.

Тадбирда ҳарбий қисмда узок йиллар давомида самарали хизмат қилган фахрийлар ҳам сўзга чиқиб, бугунги миллий армиямизда амалга оширилаётган ислохотларни ва Ватанга садоқат билан хизмат қилиш кераклигини айтиб ўтишди.

Сана муносабати билан жанговар ва маънавий-маърифий тайёргарликда, ҳарбий округ, Мудофаа вазирлиги ҳамда халқаро миқёсдаги мусобақаларда ютуқларга эришган, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашга муносиб ҳисса қўшган бир гуруҳ ҳарбий хизматчиларга навбатдаги ҳарбий унвон ва эсдалик совғалар топширилди.

ҲАРБИЙ ҚИСМ 24 ЁШДА

Тантананинг бadiий қисмида ҳарбий оркестр жамоаси ва вилоятнинг хушовоз санъаткорлари томонидан Ватанни мадҳ этувчи куй-қўшиқлар ижро этилиб, ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзолари ўртасида турли спорт ўйинлари ва кўрик-танловлар ташкил этилди.

Марказий ҳарбий округ матбуот хизмати

ТИНЧЛИК ХАЛОСКОРИ,

АСРОР МЎМИН

Асрор Мўмин
1954 йил 14 январь
куни Ғаллаорол
туманидаги
Қўйтош қишлоғида
туғилган.
Тошкент давлат
университети
(ҳозирги ЎЗМУ)да
таҳсил олган.
Унинг «Дил рози»,
«Таваллуд», «Юрак»,

«Севдим, севилдим», «Қалбингда Алпомиш
яшасин», «Севги тумори», «Саккизинчи
мўъжиза», «Сиздан миннатдорман», «Ширин
олма», «Мунир ишқ», «Умрим фаслари»,
«Орзу ва Оҳу», «Навоийнома» номли шеър
китоблари нашр этилган. «Умид ва Орзу», «Анна
ва Збигнев» дostonлари, «Расул Ҳамзатов»,
«Қуш тили» ва «Ҳазрат Навоий» драмалари
эълон қилинган.

У «Сенинг юлдузларинг, Ватан!», «Ёлғиз сенга
юкундим, юртим», «Дунё мўъжизалари», «Ўзбекистон
фарзандиман», «Анна Герман» сингари ўндан зиёд
публицистик китоб муаллифи. Дунёга машҳур Лев
Толстойнинг «Ҳожимурод» қиссаси, Қайсин Қулиевнинг «Қиш эди...»
романи, Расул Ҳамзатовнинг «Менинг Доғистоним» бадиаси, Роберт
Рождественскийнинг «Шаҳидлар ёди» ва Давид Қуғултиновнинг
«Шоҳмотчи» дostonларини она тилимизга ўгирган.
Асрор Мўмин Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, Ўзбекистон
Республикасида хизмат кўрсатган журналист, «Шухрат» медали билан
мукофотланган.

ОТАМНИНГ АМАКИМГА АЙТГАНЛАРИ

Энди ўлимимдан кўрқмагин, ука!
Шукур,
Омон қайтдим қирғинбарот урушдан.
Не даҳшатларни кўрмадим,
Алҳазар,
Хандақларда кўз юммадим армонда,
Ўқларга учмадим бийдай сайхонда,
Жасадим бекафан қолиб кетмади,
Қашқирлар келишиб тишлаб тортмади,
Очиқ кўзим чўймади қарғалар.
Неча бор ёв билан отишдим тикка,
Шукур, тўхтамади юрак уришдан,
Омонат бу жоним фойдага қолди.

Шукур,
Омон қайтдим қирғинбарот урушдан.
Тиз чўкиб,
Қишлоғим тупроғин кўзимга суртдим.
Онам кучоғида энтиқиб турдим,
Мунис сингиларим эркалаб суйдим,
Ука деб қўларим елканга қўйдим.
Кейин урушни, ёшимни унутиб,
Қишлоқнинг чанг-тупроқ кўчаларида
Бола вақтимдагидай ялангоёқ юрдим.

Шукур,
Бировдан кам, бировдан зиёд,
Ҳалол меҳнат қилдик елкама-елка,
Топганимиз бўлди ўртада.
Эл тинч, ўз измида айланди ҳаёт,
Баримиз ували-жували бўлдик.

Энди ўлимимдан кўрқмагин, ука!
Ёшимни яшадим, ошимни ошадим,
Қазо ҳақдир, кўпам кўйма фироққа.
Болаларим бор, сен бор, эл бор,
Ўлсам ўқиб жаноза,
Майитим топширар азиз тупроққа.

Энди ўлимимдан кўрқма,
Ўлимдан ҳам гапирма, ука!
Қўй, ўйлама буни,
Болаларни алқа, ҳаётни алқа,
Бизга ғаниматдир берган ҳар кун!

ЗИЁРАТ

Брянск ўрмони зиёратгоҳ –
Даҳшатли урушнинг тирик гувоҳи.
Унинг дардларидан сўзлар,
Бағридаги ёдгорлик ёзувлари:
«Бу ерда фашистлар
Брянск партизанларини
қийнаб ўлдирган»,
«Бу ерда фашистлар шахримизнинг
уч минг меҳнатқашини
вахийларча отишган»,
«Бу ерда фашистлар қишлоғимизнинг
уч юз аёл ва болаларини отишган»,
«Бу ерда фашистлар...» деб бошланувчи
ёдгорликларнинг сон-саногини йўқ.
Мен ҳар бир ёдгорлик қошида
сукут сақлаяпман эгиб бош.
Энди менинг иймоним комил,
Брянск ўрмони ўрмон бўлгандан буён,
Йиртқич кўрмаган
фашистлардан йиртқичроқ.
Брянск ўрмони бағринг чок-чок,
Сенга кетар чоғ айтар тилагим шу:
Ям-яшил бўл, обод бўл,
Энди уруш кўрмаган ўрмонлар каби,
Бошқа ҳеч қандай урушга бўлмагин гувоҳ.

Брянск ўрмони зиёратгоҳ –
Даҳшатли урушнинг тирик гувоҳи.

АСКАР

Уй тўрида осик сен тишмаган нон,
Соғинганда онанг тикилар гирён.

УЙҚУДАН УЙҒОН!

Онангга қанча кўп жўнатма хатлар,
Барибир онангни соғинчинг ўртар.

Отангга ёлини силкиб кишнар от,
Қайдадир сочини тарар паризод.

Даврада эслайди сени дўст, ўртоқ,
Гўё сенсиз бўшаб қолгандай қишлоқ.

Шифил мева тугиб сени қутар боғ,
Сергак пойлоқчидай йўлга қарар тоғ.

Қайда бўлма, сени шу зорлар асрар,
Ўйингга соғ-омон қайтасан аскар.

ИНСОН ҲИДИ

Мудом бошим устида
мусаффо осмон ҳиди,
Юртимда эсар букун гулу гулистон ҳиди.

Бироқ уйим тинч дея
нечун хотиржам бўлай,
Йироқ-йироқдан келар
безовта замон ҳиди.

Кимдир кунин ўтказар парча
қора нонга зор,
Унга нотаниш эрур бўрсилмаган нон ҳиди.

Элар яшар инсоний эркака эга бўлмаган,
Эрк изласа дамани бўғмоқда зиндон ҳиди.

Ҳанузгача дунёда малъун уруш тинмаган,
Ланатилар қўлидан келиб
турар қон ҳиди.

Эй Асрорий, сен кириш
тинчликни сақлаш учун,
Шунда боқий таралар фалакда инсон ҳиди.

ТИНЧЛИК ХАЛОСКОРИ – СЕНИ

Дунёда урушни тўхтададиган
биттагина одам бор.
Бу одам – Сен!
Киришса бу ишни ўхшатадиган,
Сенга мурожаат қилаяпман мен.

Бомба портлашидан инграйди очун,
Қурбон бўлаётми беғуноҳ инсон.
Даҳшатли урушни тўхтатмоқ учун
Тинчлик халоскори, уйқудан уйғон!

Навқирон ўғлидан ажралди падар,
Онадан айрилиб чирқирар гўдак.
Бомбалар ёмғирдай ёғар, алҳазар,
Сен ўзинг ёрдамга туришинг керак.

Дайди ўқ билмайди қашқирми, кийик,
Ажал ўқларидан ҳалок ёш-қари.
Урушда ҳамшиша йўқотиш бийик,
Бошқа гаплар эса сафсата бари.

Дунёда урушни тўхтададиган
биттагина одам бор.
Бу одам – Сен!
Киришса бу ишни ўхшатадиган,
Сенга мурожаат қилаяпман мен.

Даҳшатли урушни тўхтатмоқ учун,
Балки, етмаяпти биргина овоз.
Сен овоз бер!
Уруш топади яқун,
Тинчлик кабутари айлайди парвоз.

ЯРАДОР ТОШ Қайсин Қулиевдан

Жанг олови тоққа ўрлаган замон,
Даҳшати тошга ҳам етказди озор.

У донг қотди, қуйди, бўлди ярадор...
Тошда ўқлар изи битмаган ҳамон.
Ўша кунлар ўқ ва ўт тўфониди,
Тоғдаги сўқмоқ ҳам этилди тилка.
Ўлимга тик боққан ботир ёнида,
Шу метин тош турди елкама-елка.

О, юртим тошлари! Ваҳм солиб ёвга,
Биз бирга дош бердик оғир синовга.
Бироқ яралади бизни битта ўқ,
Бағримизни ёқди битта лаҳча чўғ.

ШАҲИД ДЎСТЛАРИМ Давид Қуғултиновдан

Урушдан қайтмаган шаҳид ботирлар,
Тирик вақтдагидай тушимга кирар.

Улар қардошимдай мен учун азиз,
Урушда қон кечиб жанг қилганимиз биз.

Сафларда ёнма-ён ташладик одим,
Қизларнинг исмини айтдик мулоийим.
Висол ҳақда ширин хаёллар сурдик,
Ёрни деб ўзимиз ўт-чўққа урдик.

Кўп дўстларим жангда бўлишди ҳалок,
Улар тушларимга қиради гоҳ-гоҳ.

Табиат қонунини – отганда сабоҳ,
Кўраётган тушинг бўлинар ногоҳ.

Ёнгинамда кимдир сўзлар шивирлаб:
«Дўстим, шу ердамиз! Турибмиз қўлаб.
Биз сенга ҳамшиша бўламыз қўлош».
Ҳа, ҳозир ҳам эски дўстларим йўлош.

То тирик эканман, улар ёдимда,
Яшар хаёлимда, яшар қалбимда.

Дунёдан ўтганлар яшайди бизда,
Уларни асрасак хотирамизда.

ҒАЛАБА КУНИ! Владимир Харитовдан

Ғалаба кун биздан бўлмасин узоқ,
Қулда топган чўғдан куч олдик ҳар чок.
Йўлимизни тўссин ёв, олов, тутун,
Олга босдик шу кун келиши учун.

Бу Ғалаба – порох синаган бардош.
Бу байрам – соғинчдан оқарган соч-қош.
Бу қувонч – кўзларда ҳалқа-ҳалқа ёш.
Бу – Ғалаба кун!

Ғалаба кун!
Ғалаба кун!

Бетиним ишлади мартен печлари,
Ўтдай ёнди халқнинг ғазаб, ўчлари.
Аёвсиз жангларга кирдик узукун,
Олга босдик, шу кун келиши учун.

Бу Ғалаба – порох синаган бардош.
Бу байрам – соғинчдан оқарган соч-қош.
Бу қувонч – кўзларда ҳалқа-ҳалқа ёш.
Бу – Ғалаба кун!

Ғалаба кун!
Ғалаба кун!

Салом, она! Қайтдик, эмасмиз расо...
Оёқланг чопсак шудринлар аро.
Ярим Европада жанг қилдик тун-кун,
Олга босдик шу кун келиши учун.

Бу Ғалаба – порох синаган бардош.
Бу байрам – соғинчдан оқарган соч-қош.
Бу қувонч – кўзларда ҳалқа-ҳалқа ёш.
Бу – Ғалаба кун!

Ғалаба кун!
Ғалаба кун!

ОМАД КАФТИДАГИ УЧУВЧИ

(воқеий ҳикоялар)

АРСЛОНЫОРАК ЎҒЛОН

– Ўғил-қизларим, мактабни битиришингизга оз қолди. Қандай касбни эгаллашга қарор қилдингиз? – битирувчи синф ўқувчиларидан сўради синф раҳбари. – Қайси ўқишга ҳужжат топширасиз, қани, бир бошдан эшитаман?

– Мен шифокор бўлмоқчиман...
 – Мен архитектор...
 – Мен ўқитувчи бўламан...
 – Мен ҳарбий учувчи.
 – Бундай мақсадга эришиш осон эмас, ўғлим. – Ҳамма ўқувчиларнинг жавобига «яхши», «яхши» деб бош ирғаб турган устоз Ҳамидга келганда чехраси очилди. – Узоқ йиллик тажрибам давомида ўқувчиларим орасида учувчи бўлишга аҳд қилгани чиқмаганди. – Ўқувчисига меҳр билан қаради кўпни кўрган устоз. – Сенга раҳмат, Саримсоқов, сенга ишонаман, сен, албатта, ҳарбий авиацияда ўрин топасан...

Устознинг нияти, дуоси ижобат бўлди. Ҳамид Ҳарбий денгиз авиация билим юртига ўқишга кирди. Қизиқарли ва мураккаб сабоқлар, амалий ва назарий машғулотлар курсант йигитни ҳар томонлама чиниқтирди, заҳматли синовлардан ўтказди. Ҳамид билим юртини тугатиб улгурмай, Иккинчи жаҳон уруши бошланди. Урушнинг иккинчи куниде аълочи курсантлар сафида Саримсоқовга ҳам ўқчи-бомбардимончи гувоҳномаси берилди ва фронтга юборилди.

Ҳамиднинг хизматида янги саҳифа очилди. У фашистларга қарши осмон жангчисига айланди. Болтиқ денгизиде ҳарбий самолёти билан гитлерчилар флотини бомбардимон қилиб, машғулотларда эгаллаган билим ва кўникмасини намоеъ этди. Баренц денгизиде иттифоқчиларнинг ҳарбий техника ва қурол-яроғ билан келаётган кемаларини душман ҳужумидан муҳофаза қилди. Унинг самога қилган ҳар бир парвози иродасини тоблаб, жасоратга чорлаб борди.

1944 йили Ҳамид Саримсоқов хизмат қилаётган полк Қора денгизга ўтказилди. Ўтган жанглар давомида штурман Саримсоқов шахсий ҳисобиде уриб туширилган учта «мессершмитт», чўктирилган бир неча транспорт ва қўриқчи кема бор эди.

– Ҳамид, сен жуда омадли йигитсан, бунинг сирини мадада?
 – сўради сафдошларидан бири.
 – Қўйсанг-чи, қандай сир, – кулди Ҳамид, – ҳамма қатори учувчиман.

– Жангга кирганимиздан буён қанча йигитлар ҳалок бўлди. Кўплари самод портлаб ном-нишонсиз кетди. Лекин сен билан учганларнинг барчаси ҳар доим саломат ва тирик қайтади. Шу сабаб сирингни яширмасанг бўларди, – норози қиёфада Ҳамиддан ўпқаланган бўлди у.

– Бунга ҳеч эътибор қилмаган эканман, хафа бўлмасанг-чи, дўстим...
 Чиндан-да Ҳамиднинг дўстлари уни омадли деб билишар, у билан бирга парвоз қилишга ҳаракат қилишарди.

Ҳамиднинг 1944 йил августиде Руминиянинг Констанца портига қилган парвози охирига бўлди. Шу кун топшириқ муваффақиятли адо этилди. Бироқ ортага қайтишда уларнинг «Пе-2» самолётига бир эмас тўртта «мессершмитт» ҳужум қилди. Борт командири ҳалок бўлди, самолёт ёниб кетди. Сўнгги дақиқаларда Ҳамид парашют билан сакрашга аранг улгурди. Икки кун давомида денгизнинг шўр сувиде турган йигитнинг куч-мадори қолмади. Яшашдан умидини узган лейтенант ҳушидан кетаётганини сезгач, партия билети ва фотосуратини тўппонча филофига солиб, қуроли билан бирга чўктириб юборди.

Кўп ўтмай, қарахт ҳолдаги йигитни немис қўриқчи кемаси сувдан тортиб олди. У қирқ соат давомида душман кемасиде бўлди. Сўнгра уни Варна шаҳрида порт комендантига топширишди. У ердан Саримсоқов Ватанига қайтишга эришди. Бу орада Ҳамидни жангда ҳалок бўлди, дея яқинларига «қорахат» юборилганди.

Юртга қайтган Ҳамидни хиёнаткор сифатида дарҳол ҳибсга олдилар. У уч ойдан кўпроқ махсус лагерда қамоқда бўлди. Сўнгра Саримсоқов айбини қон билан ювиши учун штурмчи зобитлар батальони таркибиде фронт олдига ташланди. Батальон жангчилари билан бирга Будапешт шаҳри учун бўлган жангда иштирок этди, мардларча жанг қилди. Батальондан фақат уч киши тирик қолди. Жангда қаттиқ жароҳатланган йигит уруш ғалаба билан яқунланганини госпиталда эшитди. Шу тариқа унинг лейтенантлик ҳарбий унвони тикланди.

Урушдан сўнг Ҳамид Саримсоқов Москва авиация олийгоҳини тугатди. Тошкентдаги авиация билан боғлиқ бир қатор ташкилотларда фаолият юритди. Кўплаб самолётларни яратишда иштирок этди. Омад кафтидаги йигит 1960 йили номзодлик, кейинчалик докторлик диссертациясини ёқлади. Республикада хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Ҳамид Саримсоқов узоқ йиллар юрт хизматида, эл ардоғиде бўлди.

Илёс 1941 йили ҳарбий хизматга қақирилганида фашистларга қарши урушда иштирок этиши хаёлига келмаган бўлса керак. Чунки мамлакатда осойишталик ҳукмрон эди. Қирқ биринчи йилнинг ёзига келиб, кутилмаган уруш бонг урди. Ҳарбий сабоқ эгаллаган йигит 1942 йилнинг май ойидан ҳаракатдаги армияга жалб этилди. Ёш лейтенант Украина frontiда гитлерчиларга қарши жангга кирди.

Ҳар қандай инсонни жанг майдониде дийдаси қолади. Босқинчиларнинг хунрезлиги, бешафқатлиги, атрофидаги ёш, ҳаётга ташна сафдошларининг бирин-кетин ажал домига ем бўлаётгани Илёсни фашистларга бўлган нафратини аланга олдирди. Орта қолган жанглар ўз навбатида уни пўлатдек тоблади. 1944 йилнинг охирига келиб, жаҳонга танҳо ҳукмрон бўлишни истаган гитлерчиларнинг мағлуб бўлиши юзага чиқа бошлади. Бироқ фашистлар бунини тан олгиси келмас, бор имконияти билан қаршилиқ кўрсатар, пайдар-пай ҳужумлар уюштирарди.

1944 йилнинг ноябрь ойи. Венгрияда, Дунай дарёси бўйларида қақшатқич жанглар давом этмоқда. Дарёнинг нариги соҳили яқиниде мудофаада турган аламзада фашистлар қўшинларимиз йўлини тўсиш, зарба бериш мақсадида тинимсиз ўқ ёғдиради. Азим дарёнинг сокин суви дўлдек ёғилаётган мина ва снарядлар зарбидан тинимсиз қайнарди. Атрофни тутун ва порох хиди қоплаган, қўшинларимиз қарши ҳужумга чидаш баробарида, фашистларни дарё қирғоғига яқин келтирмаслиги шарт. Чунки бизникилар дарёнинг фашистлар эгаллаган томонига ўтиши керак. Бусиз душман мудофаасини парчалаш мушкул.

– Лейтенант Ўрозов, взводингга муҳим топшириқ бор!
 – Эшитаман, ўртоқ майор! – рота командирининг буйруғига қад ростлади Илёс.

– Бу жанговар вазифани фақат сенга ишонаман. Взводинг билан у қирғоққа ўтасан. Сизлар дарёдан ўтгунча ҳимоя қилиб турамин. У томонда позиция ўрнатиб, фашистларга қарши ҳужум уюштирасан. Бу орада қўшиннинг қолган қисми дарёдан ўтиб, сизларга қўшилади. Тушунарлими?

– Худди шундай, ўртоқ майор!
 Взвод жангчилари қисман талафот билан дарёдан ўтиб, кучлар тенг бўлмаган жангда босқинчилар билан мардонавор олишди. Курашлар оловида чиниққан матонатли Илёс қаҳрамонлик намунасини кўрсатди. Командирларининг мардлигидан руҳланган жангчилар унга таклид қилган ҳолда, ёв билан беаёв курашдилар. Даҳшатли жангда гитлерчиларнинг тўрт ҳужумини бардош қилиб, мудофаа маррасини мардонавор эгаллаб турдилар ва қўшинларнинг қолган қисмини дарёдан ўтиб олишига замин яратишди.

Гитлерчилар жон жаҳди билан яна ҳужум бошлади. Рота жангчилари душманни янчиб ташлаш учун бор имкониятини ишга солди. Жанг давомида рота командири оғир яраланди. Илёс Ўрозов командирликни ўз зиммасига олиб, жангчиларга етакчилик қилди, фашистларнинг еттига ҳужумини мардонавор қайтаришга бош бўлди. Жанг майдони гитлерчиларнинг сон-саноксиз мурдаси, мажақланган техникаси билан тўлди. Ушбу жангдаги жасорати учун лейтенант Ўрозов «Қизил Юлдуз» ордени билан тақдирланди.

Венгрия ерларида жанглар давом этмоқда. 1944 йилнинг охирида 205-тепалик учун қаттиқ жанг бўлди. Доим олдинги сафда бўладиган Илёс, бу гал ҳам душман траншеясига биринчи бўлиб бостириб кирди. Иблисларнинг ўқ ёғдириб турган станокли пулемёт нуқтасига граната ирғитиб, унини ўчирди. Иккинчи ажал нуқтаси ҳам унинг тезкор ҳаракати билан йўқ қилинди. Икки пулемёт ва беш гитлерчини саранжомлаган йигит, ҳамон рота жангчиларининг бош кўтаришига йўл бермаётган душман позицияси томон эмаклаб кетди. У ўт пурқаб турган бронетранспортерга яқин борди-да, ўрнидан сапчиб туриб, устма-уст гранаталар ирғитди. Фашистларнинг катта умид боғлаган ўт очиш нуқтаси яксон қилинди. Жангчилар «ура» садоси билан олдинга қараб интилди...

Жангларда тобланган, оддий аскарликдан рота командири даражасига кўтарилган Илёс Ўрозов Венгрия, Руминия халқларини фашизм зулмидан озод қилишда иштирок этди. Бироқ урушнинг сўнгги жабҳаларидаги қақшатқич жанглардан бирида арслонюрак йигит қаҳрамонларча ҳалок бўлди. Унга она юртга, йўлига кўз тутиб турган муштипар онаси бағрига қайтиш насиб этмади.

Янгийўл туманида вояга етган Илёс Ўрозовнинг жанглардаги жасорати Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони билан муносиб тақдирланди. Довюрак йигит жасорати хотира китобларига муҳрланди. Зеро, баҳодирлар номи мангуликка мушаррафдир.

Зулфия ЮНУСОВА,
 «Vatanparvar»

(«Хотира» китоби маълумотлари асосиде тайёрланди).

SHOHSUPA

(xabarlar)

OG'IR ATLETIKA

3-13-may kunlari Janubiy Koreyaning Jinju shahrida og'ir atletika bo'yicha Osiyo chempionati bo'lib o'tadi. O'zbekiston og'ir atletika federatsiyasi "Parij - 2024" yozgi Olimpiya o'yinlari uchun eng muhim saralash musobaqalaridan biri hisoblangan mazkur qit'a birinchiligida yurtimiz sport sharafini himoya qiladigan terma jamoa tarkibini e'lon qildi. 4 nafar ayol va 10 nafar erkak og'ir atletikachilar safidan Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi vakillari Adhamjon Ergashev (-73 kg) va Ruslan Nurudinov (-102 kg) ham o'rin olgan.

O'Q OTISH

Peru poytaxti Lima shahrida o'tkazilgan o'q otish sporti bo'yicha Janubiy Amerika ochiq kubogi bahslarida O'zbekiston terma jamoasi a'zolari ham ishtirok etdi. Merganlarimiz mazkur turnirning 4 ta oltin, bitta kumush, 2 ta bronza, jami 7 ta medalni qo'lga kiritishdi. Jumladan, Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi vakili Vladimir Svechnikov 10 metrga pnevmatik to'pponchadan otish dasturida bronza medalga sazovor bo'ldi.

SHAXMAT

Poytaxtimizda o'zbekistonlik birinchi xalqaro grossmeyster Georgiy Agzamov xotirasiga bag'ishlangan XVI xalqaro shaxmat turniri bo'lib o'tdi. Mukofot jang'armasi 25 ming AQSh dollari bo'lgan turnirda 10 ta tur o'ynaldi. Reyting natijalariga qarab ikki - "A" va "B" guruhlariga bo'lingan 250 nafarga yaqin shaxmatchi o'z imkoniyatini sinovdan o'tkazdi. Xalqaro shaxmat federatsiyasi nomidan ishtirok etgan Volodar Murzin turnir g'olibi bo'ldi. 2-o'rin ozarboyjonlik Vugar Rasulovga, 3-o'rin hamyurtimiz Shamsiddin Vohidovga nasib etdi. Ayollar o'rtasidagi bahslarda esa hamyurtlarimizga teng keladigani topilmadi. Nilufar Yoqubboyeva g'oliblikka erishgan bo'lsa, sovrinli o'rinlarni Afruza Hamdamova va Saltanat Muratova egalladi.

BADIY GIMNASTIKA

Poytaxtimiz mezbonlik qilgan badiiy gimnastika bo'yicha Jahon kubogining navbatdagi bosqichida dunyoning 31 mamlakatidan tashrif buyurgan eng mohir gimnastika ustalari ishtirok etdi. Terma jamoamiz a'zolari ushbu musobaqani bitta kumush va 3 ta bronza medal bilan yakunladi. Hamyurtimiz Taxmina Ikromova musobaqa yakkalik yo'nalishining ko'pkurash dasturida kumush, halqadagi mashqda bronza medalni qo'lga kiritdi. Shuningdek, guruh mashqining 3 tasma va 2 ta to'p dasturida qizlarimiz bronza medal bilan taqdirlandi.

PROFESSIONAL BOKS

Havaskorlar o'rtasida dunyo birinchiligi sovrindori, Osiyo chempioni va qit'a o'yinlari g'olibi hisoblangan hamyurtimiz Iqboljon Xoldorov professional boksdagi beshinchi jangini o'tkazdi. Meksikada tashkil etilgan boks oqshomida charm qo'lqop ustamiz 11 yildan beri professional boksdagi faoliyat olib borayotgan mezbonlar vakili Eleazar Valensuelaga qarshi ringga ko'tarildi. Ko'pchilik mutaxassislar va ishqibozlar nazdida uzoq davom etadigan jang Iqboljonning aniq va kuchli zarbalari orqali birinchi raunddayoq to'xtatildi. Xoldorov professional boksdagi o'zining oltinchi g'alabasiga Meksikada shu tarzda erishdi.

Tojikistonda "Dushanbe XIII xalqaro yarim marafon" musobaqasi bo'lib o'tdi. Erkaklar o'rtasidagi bahslarda ham, ayollar o'rtasidagi bahslarda ham mamlakatimiz sportchilari g'olib chiqdi.

G'OLIB - ARMIYAMIZ ATLETI

O'tgan yili poytaxtimizda tashkil etilgan xalqaro marafonda Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakili Shohruh Davlatov 2:28:0 (2 soat 28 daqiqa 0 soniya) vaqt ko'rsatib, g'olib chiqqandi. 27 yoshga to'lgan armiyamiz sportchisi ushbu muvaffaqiyatini o'tgan hafta oxirida Tojikistonda o'tkazilgan "Dushanbe XIII xalqaro yarim marafon"ida takrorladi.

Yarim marafon musobaqasida Belarus, Kanada, Keniya, Qozog'iston, Qirg'iziston, Rossiya, O'zbekiston, Ukraina, Fransiya, Xitoy, AQSh, Eron, Efiopiya kabi mamlakat vakillari ishtirok etishdi. O'zbekiston terma jamoasi a'zosi, armiyamiz atleti Shohruh Davlatov belgilangan masofani 1:01:24 (1 soat 1 daqiqa 24 soniya) vaqtda bosib o'tib, erkaklar o'rtasida yarim marafon g'olibiga aylandi. Undan keyingi o'rinlarni efiopiyalik Girsha Tilaxun (1:13:26) va qozog'istonlik Rahimjon Kelmanov (1:06:46) egalladi.

Ayollar o'rtasidagi bahslarda ham mamlakatimiz sportchisi muvaffaqiyat qozondi. Yurtimizda tashkil etilgan bir qator marafonlarda g'olib chiqib, bu borada ancha boy tajribaga ega bo'lgan hamyurtimiz Yekaterina Tunguskova Dushanbe shahridagi yarim marafonda

ham yetakchilik qildi. U belgilangan masofani 1:13:31 vaqt birligida bosib o'tdi va musobaqaning oltin medaliga sazovor bo'ldi. Hamyurtimizdan keyin marra chizig'ini kesib o'tgan tojikistonlik Ulyana Kuzminova (1:22:26) kumush, mezbonlarning ikkinchi vakili Zulxijja G'afforzoda (1:28:09) bronza medaliga ega chiqdi.

Har ikki g'olib sportchimiz sharafiga "Dushanbe XIII xalqaro yarim marafon"ida O'zbekiston madhiyasi yangradi. Ahamiyatli, ular ko'rsatgan vaqt birligi rekord natija sifatida e'tirof etildi.

ERKAKLAR:

1. Shohruh Davlatov (O'zbekiston) - 1:01:24
2. Girsha Tilaxun (Efiopiya) - 1:13:26
3. Rahimjon Kelmanov (Qozog'iston) - 1:06:46

AYOLLAR:

1. Yekaterina Tunguskova (O'zbekiston) - 1:13:31
2. Ulyana Kuzminova (Tojikiston) - 1:22:26
3. Zulxijja G'afforzoda (Tojikiston) - 1:28:09

SPORT KURASHLARI

O'TGAN YILGI

NATIJA YAXSHILANDI

Sport kurashlari bo'yicha navbatdagi Osiyo chempionati Qozog'istonda o'tkazildi. O'zbekiston terma jamoasi polvonlari mazkur qit'a birinchiligining bitta oltin, 5 ta kumush va 5 ta bronza, jami 11 ta medalga musharraf bo'lishdi.

Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakili Sardorbek Xolmatov o'tgan yili bir necha xalqaro musobaqalar g'olibiga aylangandi. Shu bois muxlislar bu yil Qozog'iston poytaxti Ostona shahri mezbonlik qilgan sport kurashlari bo'yicha qit'a birinchiligida ham Sardorbekdan yuqori natija kutishgandi. Lekin erkin kurash bo'yicha og'ir (-125 kg) vazn toifasida Osiyo chempionatiga borgan armiyamiz polvonining Qozog'istonda omadi chopmadi, sovrinsiz qaytdi. Terma jamoadoshlari esa aksincha, o'tgan yilgi natijani 3 ta medalga yaxshilashdi.

O'tgan yili sport kurashlari bo'yicha Osiyo chempionatiga Mo'g'ulistonning Ulan-Bator shahri mezbonlik qilgan va unda qatnashgan erkin, yunon-rum va ayollar kurashi bo'yicha terma jamoamiz a'zolari 2 ta kumush va 6 ta bronza, jami 8 ta medalni qo'lga kiritgan edi. Bu safargi natija esa 11 ta medal bo'ldi. Hamyurtlarimiz shiddatli bellashuvlar yakunida bitta oltin, 5 ta kumush va 5 ta bronza medalga egalik qilishdi. Bosh qahramon 67 kg vazn toifasida gilamga

chiqqan Abror Otoboyev bo'ldi. Qit'a birinchiligining yunon-rum kurashi bo'yicha bahslarida qatnashgan polvonimiz barcha raqiblarini mag'lub etib, Osiyo chempionligiga erishdi.

Yana besh nafar vakilimiz oltin medalni qo'lga kiritishga juda yaqin bordi. Lekin yunon-rum kurashi bo'yicha polvonimiz Shermuhammad Sharibjonov (-63 kg), erkin kurashchilarimiz Zafarbek Otaxonov (-70 kg) va Bekzod Abdurahmonov (-79 kg), ayollar kurashi bahslarida qatnashgan Jasmina Immayeva (-50 kg) hamda Laylo Sobirovaning (-57 kg) hal qiluvchi final bellashuvida omadi chopmadi va qit'a birinchiligini biroz alam aralash yakunlab, kumush medal bilan taqdirlandi. Yana besh nafar polvonimiz mazkur qit'a birinchiligi yakunida shohsupaga ko'tarildi. Ixtiyor Botirov va Jalgasbay Berdimuratov (yunon-rum kurashi), Maxsud Veysalov va Bobur Islomov (erkin kurash) hamda Aktenge Keunimjayeva (ayollar kurashi) bronza medal uchun kechgan bahsda muvaffaqiyat qozondi.

Yana shuni alohida ta'kidlash joiz, ayollar kurashi bo'yicha vakillarimiz o'tgan yilgi qit'a chempionatida bitta bronza medalni qo'lga kiritishgandi, ushbu ko'rsatkich bu yil 2 ta kumush va bitta bronza holatida yaxshilandi.

Qit'a birinchiligida shohsupaga ko'tarilgan sportchilarimiz:

OLTIN MEDAL SOHIBI:

-67 kg: Abror Atoboyev (yunon-rum kurashi)

KUMUSH MEDAL SOHIBLARI:

-63 kg: Shermuhammad Sharibjonov (yunon-rum kurashi)

-50 kg: Jasmina Immayeva (ayollar kurashi)

-57 kg: Laylo Sobirova (ayollar kurashi)

-70 kg: Zafarbek Otaxonov (erkin kurash)

-79 kg: Bekzod Abdurahmonov (erkin kurash)

BRONZA MEDAL SOHIBLARI:

-55 kg: Ixtiyor Botirov (yunon-rum kurashi)

-87 kg: Jalgasbay Berdimuratov (yunon-rum kurashi)

-53 kg: Aktenge Keunimjayeva (ayollar kurashi)

-86 kg: Bobur Islomov (erkin kurash)

-97 kg: Maxsud Veysalov (erkin kurash)

Онасини кўриб қизини ол, оилада қиз бола онасидан, ўғиллар эса отасидан ибрат ҳамда таълим олади, деган ҳикмату фикрларга кўникиб кетганмиз, аммо шу билан бирга...

ОТАЛАР ВА ҚИЗЛАР

...Ақлимизни таний бошлагандан меҳнат қилишни ўргандик. Оиламизда ҳар кимнинг ўзига яраша юмуши бор эди. Опа-сингиллардан биримиз кўча дарвозасидан ташқарига ва ҳовлига сув сепиб супурардик, биримиз обдастаю чойнак-пиёлаларни қуллаб ювиб, ялтилатардик, ҳамма йиғилиб кечки овқат ейиладиган жойни текислаган ким, энг кичкиналар, ёши улуғлар ўтирадиган томонга ёстиқлар қўяди... Мисоли узоқ кутилган меҳмон ўтирган улов яқинлашиб келяпти-ю, унинг ҳурмат-иззатини жойига қўйиб кутиб олиш учун уйдагилар ширин ҳаяжон ва ҳаракатда. Шу пайт ёши кичкиналаримиздан бирининг: «Дадам!» деган тантанавор овози ҳаммани яна ҳушёр торттирарди. Қалбимиздаги қувонч, соғинч юз-кўзларимизга кўчарди. Отам ҳар доим кўтариб юрадиган қора сумкаларини нималаргадир тўлдириб, табассум билан кириб келарди. Йиллар ўтиши билан кўп нарса ўзгарди, янгиланди. Аммо юқорида тасвирлаганим – отажонимнинг ишдан уйга қайтиши билан боғлиқ ҳолатлар то умрларининг охиригача ҳеч оҳорини йўқотмади. Уша кунлардан бошлаб, қалбимизга оила бошлиғи – ота хонадоннинг энг улуғ, эъзозга муносиб, ҳар қанча муҳаббат ва қадрлашга лойиқ инсон эканини онамнинг мактаби сингдирди, назаримда. Ишлаб топиб келганлари – Аллоҳ неъматларини барчамизга бирдек тақсимлаб, ҳатто бир чақмоқ қандни ҳам олтига тенг бўлакка бўлиб берган отажонимнинг фарзандларини бирдек ардоқлаган сўзлари, нигоҳлари ҳам ибрат мактаби эди.

Ўзимизни англай бошлагандан қалбимизга отам ўқиган Қуръон суралари оқиб кирди, шох Машрабнинг дардли сатрлари отажонимнинг ҳазин овозларида қалбимга нақшланиб қолган, қозонда бир тансиқ таом қайнаса, дарвозага қарайверардилар: «Бир ризқи улуғ инсон келиб қолсайди!». Онгимизга саховат, меҳмонсеварлик туйғуларини сингдирдилар, раҳматли катта аммамнинг бир боласи билан эрдан ажрашиб келган қизи, раҳматли кичкина аммамнинг ўғиллари бизникида яшашар, опа-акаларимиз қатори бизга қадрдон, меҳрибон эдилар. Онам уларнинг кўнглини ўз фарзандларига қарагандан ҳам асраб-авайлардиларки, бу – отамнинг қариндошлар бо-

расидаги силаи раҳмларининг давоми эди. Мактабда ота-оналар мажлисида биз ҳақимизда яхши гаплар эшитиб келсалар, мисоли қанот чиқаргандек шодон юрардилар – бу ҳолат бизнинг яна ҳам яхши бўлишимиз учун рағбат эди...

Катталар билан муомала-муносабат, пишир-қуйдир, уйнинг озодаю саранжом-саришталиги, тикиш-тўқиш, бола парвариши, қўни-қўшничилик одобу мезонлари, бемор парваришида ҳамширалик қабилидаги ишларни қизлар, биринчи навбатда, онасидан ўрганишади. Лекин қиз бола уй бекаси бўлиш билан бирга, жамиятнинг бағри бутун, онгли, воқеа-ҳодисалар ҳақида билим ва тажрибаларига таяниб мустақил мушоҳада юритадиган, ҳаётнинг турли вазиятларида довдирамай ўз йўлини топишга интиладиган, ёши улғайганда ҳам бошқаларга юк ва ташвиш бўлмайдиган ва муҳими, шу хислатларни келажакда ўз зурриётларига ҳам «юқтирадиган» шахс бўлиб улғайиши учун отанинг меҳру муҳаббати, меҳнати, ибрати, тажрибаю маҳоратлари ҳам албатта, зарур, менимча. Халқ орасида «қиз бола отасига бошқача меҳрибон бўлади», деган гап юради. Хоҳлайдими, хоҳламайдими, фарзандларнинг, жумладан, қизларнинг ҳам кўп вақти оналар билан бирга ўтиши табиий ҳол. Бу жараёнда улар бир-бирига жуда яқин, ҳатто сирдош бўлиб кетдилар. Лекин яна бир жиҳат – ҳар бир улғайиб келаётган инсон ўзини топишга, мустақилликка, камолотга интиладики, балки, қизлар онасида ўзининг қиёфасини, отасида эса бошқа бир улуғвор, салобатли, саховатли оламни кўрар? Бу олам ўзининг жисму руҳига туташлигидан кўнгли, онги, борлиғи ўсар? Ахир қиз боланинг бутун вужуди нозик туйғулар, ширин орзулар, меҳр-муҳаббатдан яралган қалбга қиёс-ку! Қизлар ўз ота-онасини бахтиёр этсалар, иншооллоҳ, келажакда тақдирлари боғланадиган хонадон катталарини ҳам шундай ҳурмат билан эъзозлайдилар. Бундай саодат барча қизларимизга насиб этсин!

Отаси узоқ йиллар ёнида ҳаёт юрганлар қанчалар бахтли одамлар! Яратганнинг бандалари орасида ота, она каби маънавий устоз, қувват, беғараз ёрдаму маслаҳат берувчи, йўл кўрсатувчи, ибрат бўлувчилари камдан-кам топилади.

Ризқ берувчи – Аллоҳ. Кейинги йилларда пул топиб келиш ниятида юртимиздан четга чиқиб кетаётганлар учраётгани, уларнинг баъзилари учун ўз Ватани, оиласи яшайдиган хонадон йилда икки-уч ой яшаб кетиладиган меҳмонхонага айланиб қолгани – муаммони шу ерда ечиш мумкин бўлган йўлдан айланиб ўтиб, ҳеч тузатиб бўлмас хатолар, йўқотишлар йўлини ихтиёрий равишда танлаш эмасми? Қадрдон, ҳар гал уйингизга борганингизда «Отам!» деб пешвоз чиққан қизингизга бепарво, безътибор бўлманг. Унинг феъл атвори, хулқу одобу, юриш-туриши, гап-сўзларидаги чиройли фазилатларни рағбатлантириб, кўпайтиринг. Табиатини ҳаётбахш гулларга буркашига, бағри бутун бўлиб яшашига боғбонлик қилинг, демоқчи эдим. Ҳар куни, ҳар куни, ҳар куни... Зеро, қизларига гўзал тарбия бериб, мустаҳкам имон-этиқод эгаси қилган оталар икки дунё саодатига эришгайлар, иншооллоҳ!

ЧАРАҚЛАБ ТУР, ОФТОБ!

Эшик очилар-очилмас қизалоқ йўлакка учди:

– Ойижоним келдилар! Ойижон! – кўзлари чарақлаб, ўзини онасининг бағрига отди.

Ошхонада шошилиб овқат тайёрлашга уннаган онажонисига гирдиқапалак бўлди:

– Бугун боғчага Моҳи келмади... мен Ҳулқар билан ўйнадим. Боғча опам турнанинг тулкиниқига меҳмонга боргани ҳақида эртақ айтиб берятувдилар... мен ухлаб қолибман. Тулки турнага ялпоқ идишда овқат қўйибди... ойижон, кейин нима бўпти?

– Ҳозир сенга эртақ айтиб берадиган ҳолатда эмасман, – деди бутун хаёли қозондаги «жиз-биз»да бўлган аёл.

– Ҳали уйқудан олдин айтиб берасизми?

Мужмал жавоб олган қизалоқ нари кетди. Кейин ухлаш учун ётишганда онасининг пинжиги тикилди:

– Энди айтиб беринг, ҳалиги тулки турнага...

– Чарчадим, – елкасидаги қўлчани бироз ушлаб турди она. – Жуда чарчадим...

Қизча ўтириб олди, тунги чироқнинг хира ёруғида онасининг юзига тикилди:

– Бўпти, ойи... – онасининг кайфияти, ҳолати қизга «юққан»дек эди.

Эртасига қизалоқ кўча эшиги очилганини эшитгандан кейин йўлакка чопди:

– Ойижон-он!

– Вой, секин, секин, – пойабзалани ечаркан боласига ўгирилди аёл. – Сал нафасимни ростлаб олай, менга ёпишмай тургин!..

Кунлар ўтаверди. «Ишлаб чарчаган», «Ёш бола билан гаплашиб ўтиришга вақти йўқ» онасини «ўз ҳолига қўйиш»га мажбур эди қизалоқ. Ҳеч ким эътибор ҳам бермади: аслида, яшнаб турган гулнинг барглари кўз ўнгингизда сўлгани каби, қизчанинг юз-кўзлари, навниҳолдек вужудидаги қувонч, жўшқинлик, бахтиёрлик нурлари кун сайин камайиб, сўниб борди.

...Қуёшли жойда ўсган мевали дарахт, кўчатларнинг ҳосили баракали, мағизли, чиройли, тўқис бўлади. Она – фарзанд учун мисоли офтоб, дейдилар. Шу нурни ҳорғинлик, тажанглик, малоллик, эътиборсизлик булутлари тўсиб қўйса... кунлар, ойлар давомида... фарзанд қалбидаги меҳр, иқтидор, ғайрат-шижоат, орзу-интилиш куртаклари истаганимиздек ривожланиб, биз кутган меваларни берармикин?

Муҳтарам УЛУҒОВА,
 Ўзбекистон Республикасида хизмат
 кўрсатган маданият ходими

«ДАМ БУ ДАМДИР, ЎЗГА ДАМНИ ДАМ ДЕМА»

Рамазон ойи ҳам охирлаяпти. Ҳафта охири катта ҳайитни нишонлаймиз. Барча ишхоналарга байрам таътиллари берилади. Байрамга нима етсин. Бу байрамнинг эътиборли жиҳати шундаки, айрим йўқловлар учун ўзингизни бурчли деб биласиз ва албатта, бажарасиз. Опа-сингил, ака-ука, ҳаёт бўлсалар ота-она, кекса қариндошлар зиёратига борасиз, сизни ҳам йўқлашади.

Ушбу ойда кўплаб инсонлар эзгу амаллар қилишга интиладилар. Бир воқеа ҳеч ёдимдан чиқмайди. Ушанда ҳам рўза кунлари эди. Дугонамни йўқлаб борган эдим. У икки боласи билан аэропортга яқин жойда яшарди. Шу кунни Сочида яшаб қолган қариндошлари Бухоро зиёратидан келиб, уникида бирпас дам олиб, кейин

учиб кетишлари керак эди. Дугонам хасталиги туфайли меҳмонларга паловни мен дамладим. Орада меҳмон опа билан гаплашиб қолдик. Айтишча, қизи яхши жойда ишлар экан. Бу ерга келишидан аввал онасига пул берибди: «У ерда қийналган оилалар кўп деб эшитаман, ўшалардан бирига беринг менинг номимдан... – опа шу гапларни айтар экан, яна қўшиб қўйди: – Бир ой Бухорода бўлдик, қийналган бировни кўрмадим, ҳар кунни зиёфат, ҳали у қариндош чорлайди, ҳали бу қариндош... Берадиган одам топмадим». Дугонамга қарадим, охири пайтларда тез-тез даволаняпти, қариндошлари бошида эркаги йўқлигини билишади, шу пулни унга қолдирсалар бўлмасмикан?» Уйимдан кечганини тилимга чиқармоқ учун энди оғиз жуфтлаганимда дугонам: «Палов ҳам тайёр бўлди, а?» деб гапиртирмади.

Аёл, икки ўғли, кичкина набираси паловни паққос туширдилар. Гурунг қизиб турганида кўзгалдим. Уйда болаларим кутаётган эди. Кечга дугонам телефон қилди. Қандай етиб олганимни сўради, раҳмат айтди. Мен ҳам меҳмонларини сўрадим. Кетишибди.

Айтсам, ишонмайсиз. Меҳмонлар ўша кунни вақтда адашибди. Аэропортга боришса, самолёт учиб кетганига икки соат бўлган экан. Чиптага куйишибди. Ҳалиги қиз қийналган оила учун берган эҳсон пулига самолётга чипта олишибди... Утники ўтга, сувники сувга кетди, деганлари шу бўлса керак.

Халқимиз бағрикенглиги билан байрамларни ҳам ҳикматларга тўлдириб юборади. Аммо байрамдан бошқа кунлар ҳам бор. Биласизми, яхшилар даврасига кирсангиз, яхшилар ҳақида эшитасиз. Ўтган ҳафта бир хайрия тадбирида қатнашдим. Оқ-сарикдан келган, кўхликкина аёл билан танишиб қолдим. Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ва Ҳарбий ҳаво кучлари қўмондонлигида ишлар экан. Бошқалар келгунича бироз суҳбатлашдик.

Ўша кундан эшитганларимни сўзма-сўз етказишга ҳаракат қиламан.

– Бир кун болаларимнинг дадаси хизматдан одатдагидан кечроқ қайтдилар. Кайфиятсиз. Нима гаплигини сўраган эдим, Зангиота туманидаги маҳаллаларда бўлганларини айтдилар. Тезгина дастурхон ёздим, овқат келтирдим. Овқатга қараб ҳам қўймадилар. Сўрайверганимдан кейин гапириб бердилар: «Бу қадар ғариб хонадонни кўрмаган эдим. Бир аёл уч боласи билан ёлғиз яшар экан. Кўринишидан касал-

ванд... Болаларнинг кийимлари ҳам бир аҳволда. Еб-ичишларининг ҳам тайини йўқ, менимча. Хабар олиб турмасам бўлмайди. Сен ҳам бирга борсанг, эркаги йўқ хонадон, ўзим кириб-чиқиб юрсам, яхши эмас...»

Вақт топиб бордик, кўрдим... уйнинг поли йўқ, картон қоғозлар устига юпқагина шолча тўшалган, болалар юпун. Ҳозир ҳаволар яхши, қора қишнинг совуқларидан қандай сақланди улар, қандай кучли совуқлар бўлди...

Буларни гапира туриб қондош жигарига юраги ачишган эгачи каби унинг чиройли кўзлари жикка ёшга тўлди.

Қўлимиздан келганича қўллаяпмиз, моддий, маънавий. Байрам кунни телевизор олиб борамиз...

Азизлар, ўзгалар дарду ташвишига бепарво бўлолмаган бу оила (ўз ташвишларимиз етарли, бизнинг ҳам фарзандларимиз бор, ишдан ортиб, бировнинг кўнглини олиш ҳам осон эмас, дейишлари ҳам мумкин эди, бунинг учун уларни ҳеч ким айбламасди ҳам) бизнинг замондошларимиз. «Эркаги йўқ хонадон», дея андишаланган олижаноб инсонни кўпчилик билса керак, чунки офицер Отабек Казаков ҳарбий жамоани бошқаради. Бундай инсонлар Қурулли Кучларнинггина эмас, балки миллатнинг ҳам фахридир!

Баъзан ижтимоий тармоқларда хасталарга қон топширган айрим ташкилот ходимларини қаҳрамон даражасига кўтарганларини ўқиб қоламан. Ватан ҳимоячилари бундай ишларни неча бор қилишган, худди арзимаган бир иш қилгандек ўзларини тутишган, ўзим кўрганман, суҳбатлашганман-ку.

«Бу асли бировга айтиладиган гап ҳам эмас эди, шунчаки гап очилганида гапирдим-да», дейди офицернинг аёли хижолат бўлгандек.

Инсон дунёни қутқара олмайди. Аммо бир инсон бир оила тақдирини яхшиликка томон ўзгартира олади. Ва бу бир инсон бажара олган буюк амал бўлади!

Инобат ИБРОҲИМОВА,
 «Vatanparvar»

SAXOVAT

БЕМОР БОЛАЛАРГА ҚУВОНЧ УЛАШИБ

Бир инсонга яхшилик қилиш, айниқса муҳтож одамларга, бемор болажонларга кўмак улашиш киши руҳига қувват бағишлайди.

Республика болалар ортопедия марказига кириб борар экансиз, қийинчилик билан ҳаракатланаётган болаларни кўриб, чопқиллаб юрадиган пайтида аранг қадам ташлаётган мурғак ниҳолларни кузатиб, қанийди, шифо топишлари учун ёрдам бера олсам, деган ўй ўтади хаёлингиздан. Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ва Ҳарбий ҳаво кучлари қўмондонлиги алоқа марказида фаолият юритаётган кичик сержант Дилрабо Қувватова хайрли ташаббус билан кам таъминланган оилалар фарзандларига кийим-кечаклар улаша туриб, мана шундай фикрларни баён қилди.

– Биз оилавий ҳар йили болалар уйи тарбияланувчилари учун хайрия тадбирлари ташкил қилиб, миллий таомлар пишириб, улашар эдик. Болалар уйи камайганидан жуда хурсанд бўлдим ва бу йил бемор болаларга ёрдам беришни ўйлаб юрган эдим. Шу кунларда қўмондонлигимизнинг хотин-қизлар ва ҳарбий хизматчиларнинг оила аъзолари билан ишлаш бўйича бош мутахассиси Ҳилола Турсуновадан Республика болалар ортопедия маркази ҳақида

эшитиб қолдим ва касалхонага келиб, болажонларни ўргандим. Ҳар бир бўлимда ётган турли ёшдаги ўғил-қизларнинг исмлари ва ёшларини ёзиб олдим, уларга яқинларимиз билан бирга кийим-кечаклар улашдик. Кичик ҳадяларимиз болаларга катта қувонч улашганидан, уларни олиб ётган оналарининг нигоҳидаги севинчдан менинг ҳам кўнглим ёришди. Айниқса, болажонларнинг ҳарбий бўламан, деганларини эшитиб, яна бир бор касбим билан фахрландим. Оилавий эзгу аънамиз эса давом этади.

«Катта бўлсам, шифокор бўламан!» дейди Самарқанддан келган

9 ёшли бемор қизалоқ Лола Абдухамидова. Дунёда қувончу шодликлар бисёр. Аммо уларнинг ҳеч бирини болажонларнинг хурсандчиликларига тенглаштириб бўлмайди. Оғир хасталик сабаб болалик даври давронини, ҳаётнинг ширин завқини туйиб улгурмаган болаларнинг кўзидаги умид учқунини, кичик жуссасидаги катта матонатни кўриб, ҳар қандай инсон бирор ёрдам беришга ошиқади.

– Бизга мана шундай мурожаат йўлланганида қанчалик хурсанд бўлганимни тасаввур қила олмайсиз, – дейди нейроортопедия бўлими бош ҳамшираси Шоира Ҳаджаева. – Бизнинг бўлим 35-ўринли ва

бу бўлимда жарроҳлик амалиёти ва операциядан кейинги даволаниш муолажалари олиб борилади. Бу ердагилар бир неча кунда оёққа туриб кетадиган касалликка чалинмаган, улар йиллар мобайнида даволанаётган болалардир. Ҳар ким ичидан ўтганини ўзи биледи. Кулиб қараётган бу мурғак нигоҳларда аслида қанча дард яширинган. Мен мана шундай эзгулик улашувчи, кўмакка муҳтож одамлардан ёрдамни аямайдиган инсонлар кўпайишини тилайман.

Юлдуз ЎРМОНОВА,
 журналист

MUAMMOLI MASALALAR YECHIMIDA MUHIM QADAM

Qarshi harbiy prokuraturasi tashabbusi bilan nazorat hududidagi 3-sonli harbiy shaharchada viloyat yoshlari, harbiy xizmatchilar va ular oila a'zolarining huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish hamda ish bilan band bo'lmagan fuqarolarni mehnatga jalb qilish maqsadida ommaviy sayyor qabul tashkil etildi.

Shahar hokimligi mutasaddilari va tegishli soha mutaxassisleri jalb etilgan qabulda Qarshi shahrida joylashgan harbiy qismlar va muassasalarda xizmat qilayotgan harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolari, harbiy pensionerlar hamda uyushmagan yoshlar o'z murojaatlari bilan ishtirok etdi.

Shu kuni ishtirokchilarning ishga joylashish, imtiyozli uy-joyga ega bo'lish, tadbirkorlikni yo'lga qo'yishda subsidiyalar ajratilishi va kredit olishda amaliy yordam so'rab yo'llagan murojaatlari tegishli soha mutaxassisleri va mas'ullar tomonidan ko'rib chiqilishi ta'minlandi.

Turli masalalarda jami 18 ta murojaat tinglanib, shundan 12 tasi nazoratga olingan holda tegishli mas'ul idoralarga yo'naltirilgan bo'lsa, 6 nafar murojaatchiga shu joyning o'zida huquqiy tushuntirish va maslahatlar berildi.

Shuningdek, tadbirga ishtirok etgan shahar tibbiyot birlashmasi mutaxassisleri sog'lig'idan shikoyat qilgan murojaatchilarni bepul ko'rikdan o'tkazdilar.

Adliya podpolkovnigi Baxtiyor AXMEDOV,
Qarshi harbiy prokurori

E'TIBOR VA G'AMXO'RLIK

Buxoro harbiy prokuraturasi tomonidan Buxoro tumani Madaniyat markazi binosida jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini o'rganib chiqish, yoshlar, harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarining huquq va erkinliklarini ta'minlash va muammoli masalalariga qonuniy yechim topish maqsadida ommaviy sayyor qabul o'tkazildi.

Sayyor qabul jarayonida tumandagi tashkilot va idoralardan tegishli soha mutaxassisleri ishtirok etdi.

Qabulda jami 13 ta murojaat tinglanib, 6 ta murojaat bo'yicha tegishli chora-tadbirlar belgilandi va 4 tasiga tushuntirish berilib, 3 ta murojaat joyida qanoatlanirildi.

Adliya podpolkovnigi Muxamadjon BOZARMIRZAYEV,
Buxoro harbiy prokurori

MUROJAATLAR HAL ETILMOQDA

Navoiy viloyati Nurota tumanining olis hududi bo'lgan Suvliq qishlog'ida yashovchi aholi vakillari uchun ommaviy sayyor qabul o'tkazildi.

ajratish, sud-huquq masalasi, uy ta'miri, ishga joylashish kabi murojaatlar yuzasidan kerakli tavsiyalar berildi. Kelib tushgan murojaatlarning aksariyati joyida hal etilib, ayrimlari tegishlilikiga ko'ra mutasaddilarga yo'naltirildi.

Bundan tashqari, qabul mobaynida mobil ofis orqali aholiga sayyor tartibda subsidiya berish, taksi faoliyati bilan shug'ullanish, o'quv markazlari tashkil etish, yakka tartibda tadbirkorlikni yo'lga qo'yish kabi 60 dan ortiq davlat xizmati ko'rsatildi.

Sayyor qabul jarayonida 4 ta tadbirkorlik subyekti davlat ro'yxatidan o'tkazilib, 56 ta davlat xizmatiga bo'lgan murojaatlar joyida hal qilindi.

Adliya katta leytenanti San'at SHODMONOV,
Navoiy harbiy prokurorining yordamchisi

Unda Navoiy harbiy prokurori J. Urinov, viloyat IIB va Adliya boshqarmasi boshliqlari ishtirok etib, aholidan kelib tushgan murojaatlarni tingladi.

Qabul jarayonida uy-joy ta'minoti, ta'lim, tadbirkorlik va chorvachilik yo'nalishlarida kredit olish, davolanish uchun pul mablag'i

O'QUV MASHG'ULOTI O'TKAZILDI

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasi tomonidan Qurolli Kuchlarda tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslar bilan muntazam ravishda o'quv mashg'ulotlari o'tkazib kelinmoqda.

Respublika Harbiy prokuraturasi tergov tarmoqlari faoliyati ustidan nazorat bo'limi tomonidan Bosh prokuratura bilan hamkorlikda harbiy prokuratura organlari prokuror-tergov xodimlari hamda Qurolli Kuchlar tarkibiga kiruvchi vazirlik va idoralarda tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi mansabdor shaxslarni tergov sohasidagi ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish maqsadida Respublika Sud-tibbiy ekspertiza ilmiy-amaliy markazida nazariy va amaliy seminar mashg'uloti o'tkazildi.

Unda ishtirokchilarga Sud-tibbiy ekspertiza, Sud biologik ekspertiza, Sud-tibbiy kriminalistik ekspertiza ekspertlari tomonidan ma'ruzalar o'qilib, ushbu laboratoriyalar faoliyati yaqindan tanishtirildi.

Shu bilan birga, mashg'ulot davomida markaz faoliyati, sud ekspertiza imkoniyatlari, hal etiladigan savollar, markazda joriy etilayotgan yangi tur ekspertizalari va ekspertiza o'tkazish uchun zarur bo'lgan tadqiqot obyektlarini olish, saqlash va taqdim qilish tartibi haqida batafsil ma'lumotlar berildi.

Adliya podpolkovnigi Navro'z RAYIMOV,
Respublika Harbiy prokuraturasi bo'lim harbiy prokurori

BEFARQ BO'LMASLIKKA CHORLANMOQDA

Mudofaa vazirligi qo'shinlarida keyingi vaqtlarda shaxsiy tarkib xavfsizligini ta'minlash, harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarini yong'in xavfsizligiga oid bilimlarini boyitish, xizmat va turarjoylarini yong'inlardan himoya qilish, yong'inlar kelib chiqishi, is gazidan zaharlanish elektr tokidan zararlanishning oldini olish borasida bir qator ishlar amalga oshirilmoqda. Hozirda yong'inlar profilaktikasi va yong'inga qarshi targ'ibot ishlari Mudofaa vazirligi qo'shinlarining jangovar shayligini saqlashdagi eng muhim yo'nalishlardan biriga aylangan.

Shu munosabat bilan vazirlikka qarashli Toifalangan obyektlarni qo'riqlash qo'shinlari qo'mondonligi tasarrufidagi barcha harbiy qismlarda "2023-yilgi bahor-yoz mavsumini birgalikda talafotlarsiz o'tkazaylik!" shiori ostida profilaktik tadbirlar olib borilmoqda.

Ushbu tadbirga qo'riqlanayotgan obyekt va tuman favqulodda vaziyatlar bo'linmalarining tegishli mutaxassisleri, shuningdek, harbiy qismlarning ushbu yo'nalishlarga javobgar va mansabdor shaxslari ham faol ishtirok etib kelmoqda. Tadbirga mamlakatimizda yong'in xavfsizligini ta'minlash borasida amalga oshirilayotgan islohot va yangiliklar haqida alohida to'xtalib, xususan, Mudofaa vazirligi tizimida ham bir qator ijobiy ishlar bajarilganligi haqida ma'lumotlar berib kelinmoqda.

Barcha harbiy qismlarda davom etayotgan tadbirlarda vatandoshlarimizning yong'in xavfsizligini ta'minlashni tashkil etish borasidagi umumiy tushunchasi shakllantirilib, ushbu dolzarb masalaga befarq bo'lmaslikka chorlanmoqda.

Podpolkovnik O'ktam XAITOV,
TOQQQ MTTB Yong'in xavfsizligi xizmati boshlig'i

БУЮК РАССОМ ИЖОДИГА ЧИЗГИЛАР

Сурхоннинг забардаст ўғлони, чин баҳоидири, мойбўёкнинг сеҳри ила кўпчиликнинг қалбидан жой олган инсон Ўзбекистон халқ рассоми Рўзи Чориев ҳақида эшитганмисиз? Балки, «Сурхондарё мадоннаси»ни қай бир музей ёки галереяда, эҳтимол, газета саҳифаларида учратгандирсиз. Эсладингиз, тўғрими? Бу ижодкорни жуда кўпчилик биледи. У ҳарбийлар сингари қўрқмас, довиюрак, Ватанининг ҳақиқий ўғлони эди. Ҳаёт билан жуда эрта видолашган бўлса-да, рассомдан тасвирий санъатнинг нодир, бебаҳо асарлари мерос бўлиб қолди. Зеро, буюк қалам соҳиби тириклик вақтидаёқ абадий яшаш бахтига эришганди.

соми, профессор Юрий Непринцев берган сабоқлар ва албатта, Россиянинг энг йирик музейларидаги таассуротлари унга бутун умр йўлдош бўлди.

Ижодкор ҳақида кўплаб мақолалар, эсселар яратилган. Уни ҳамма ёрқин хотиралар ила эслайди. Санъатшунослик фанлари доктори Камола Оқилованнинг кўйидаги фикрлари ҳам буюк рассом шахсига, унинг ижодига бўлган юксак эҳтиромдан дерак беради: «Рўзи Чориев бағрикенг инсон эди. Юрагида эзгуликдан ўзга нарса йўқ эди. Ҳаёт йўлида унга ким дуч келган

ҳолда эзгу ғояларга йўғрилган асарлар муаллифига айланди. Айниқса, Сурхондарё ҳақида сўзловчи туркум асарлари бугун республикамиз ва хорижий мамлакатларнинг турли давлат музейлари, шахсий коллекцияларда сақлаб келинмоқда.

Ана шундай асарларидан бири «Қумқўрғон олмалари» асари санъат ихлосмандларининг таҳсинига сазовор. Асарда қўлларида олма тутган беш нафар гўзал ва лобар қиз ифодаланган. Гўзаллик ва самимият балқиб турган бу асарга қараб, лирик кайфиятни хис этасиз. Ҳа, қишлоқ қизларининг сиймоси акс этган мазкур асар рассомнинг ўта моҳир ижодкор эканлигини исботлайди. Асарда миллийлик нафаси, ўзбек қизларига хос қиёфа, узун соч, атлас кўйлак, бошда эса рўмол, ялангоёқ бўлиб олган қизойимлар олмалар ҳақида сўхбатлашаётгандек кўз олдингизда жонланади. Олма эса муҳаббат тимсоли. Демак, рассом олмалар ва дарахт мисолида ёшлик ва муҳаббат завқи ҳеч қачон инсон қалбини тарк этмаслигини уқтиради.

«Сурхондарёлик келин» асари орқали эса миллий урф-одатларни тараннум этади. Рассом ушбу асари орқали келин ва кўевнинг тўй маросимидаги учрашуви, яъни келинни олиб кетиш учун келган кўев ва уни қаршилаётган келин тасвирини жуда чиройли гавдалантиради. Кўев ва келинни қуршаб олган кўев жўралару келин дугоналар ва марказда кекса ёшдаги ота-она тасвири асарни жонлантиришга хизмат қилади. Асар орқали рассом ота-онанинг рози-ризалиги ила қурилатган бахтиёр инсонларнинг ҳаётини ёрқин ранглр билан ёритади ва шу орқали миллий қадриятларимизга бўлган чексиз ҳурматини изҳор этади.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, портрет яратиш ҳар қандай рассомнинг қўлидан келавермайди. Бу жанр рассомдан ўткир нигоҳ, кузатувчанлик, кучли тажриба ва албатта, инсон руҳиятини тушуниш лозимлигини талаб этади. Рўзи Чориев бу борада ҳамон ёш ижодкорларга мактаб вазифасини ўтаётди. У яратган асарлар бугун илмий нуқтаи назардан ўрганишга асосли ҳам.

«Келинчак» номи асар ҳам рассомнинг кўнгилга яқин асарларидан бири. Биламизки, Сурхондарё қизлари бошқа вилоят қизларидан фарқ қилади. Чин Алпомишлар Сурхонда бўлгани каби Барчинлар ҳам ўша элда улғайишади. Келин образи орқали рассом Сурхондарё аёлларини бир образга моҳирона жамлаганини кўришингиз мумкин. Асарда, аввало, миллийлик нафаси уфуриб турган бўёқлар эътиборингизни тортса, аёлнинг тана тузилишию латофати жуда гўзал тарзда ифода этилганга таҳсин айтасиз.

Рассом ўз асарларига ёндашувда рамзий тимсолларга ҳам урғу беради. Келинчакнинг чўк тушиб ўтириши ва қўлидаги анор тасвири бу – оила муқаддаслиги ва ҳар бир аёлнинг бахти оила билан эканлиги ифодасидир.

Рўзи Чориев – серкирра ижодкор. Унинг ҳар бир асари ҳақида тўхталиб, фалсафий мушоҳадаларга чорловчи фикр айтиш мумкин. Фахр ва ифтихор билан айта оламизки, бугун тасвирий санъат оламида Сурхондарё воҳасидан етишиб чиқаётган барча рассомлар Рўзи Чориевнинг издошларидир. Чунки Рўзи Чориевнинг фаолияти ижод аҳли учун ўзига хос мактаб бўлиб келмоқда.

Шоҳиста АБДУРАҲМОНОВА,
санъатшунос

@Vatanparvargazetasi_bot
 "Vatanparvar" birlashgan tahririyati
 bilan bog'lanish uchun telegram bot

**SHU SONNING
ELEKTRON SHAKLI**

1931 йили Сурхондарё вилоятининг Пошхурт қишлоғида туғилиб вояга етган Рўзи Чориев болаликдан ҳаётнинг оғир дамларини бошдан кечиради. Етимлик, қийинчиликлар уни ҳаёт мактабида тоблади. Шундай оғир дамларда у табиат билан дўстлашди. Қалбидаги яширин туйғуларни қалам билан қоғозга туширишни ўрганди. Тасвирий санъатга меҳри тушди. У ҳаётни, инсонларни сева билди. Миллийликни тараннум этди. У ҳақиқий ватанпарвар инсон эди. Таниқли ҳайкалтарош Азамат Ҳотамовнинг бир гапи бор: «Ватан тупроғидан яралган асаргина боқийдир». Ҳа, Рўзи Чориев Ватан ишқини куйлаган, Ватан ранглари ила асарлар яратган ҳақиқий мусаввир саналади. Рассом қаерда ва қандай вазиятда бўлмасин, туғилиб ўсган макони Сурхонни, Пошхурт кенглиklarини, Кўхитанг тоғларини қўмсаб, қайта-қайта шу мавзуларда турфа асарлар яратган ижодкордир.

Рўзи Чориев йиллар давомида орттирган тажрибаси, Репин номидаги Тасвирий санъат, ҳайкалтарошлик ва архитектура институтида олган билимлари, халқ рас-

бўлса, ҳаммасини сиғдира оладиган кўнгил дунёси бор эди. Рассом сифатида ҳам у доим бирон-бир янгилик ўйлаб топиш пайида бўларди. Турли бадий анъаналарни эринмай тадқиқ қилар ва ўзлаштирарди. Нима бўлганда ҳам Рўзи Чориев тасвирий санъатда ўз йўлини топди, бу – реалистик йўналиш услубий англаш сифатида Шарқ санъатини безакчилик билан сингдириб юбориш йўли эди. Санъатда безакчилик ҳақида жуда кўп гаплар айтилган ва ёзилган. Шарқ санъатида, жумладан, Ўзбекистон санъати тарихида безакчилик шунчаки колорит ёрқинлигида ифодаланиб қолмаган, балки халқнинг, дунёнинг ҳаёт манбаи деб қарашини ҳам акс эттирган. У жўнгина расмий-пластик тушунча эмас, балки энг аввало, мазмундор дунёқарашга эга чуқур назария ҳамдир».

Рўзи Чориев тасвирий санъатда нафақат миллийликни куйлади, балки асарларига халқ кайфиятини ҳам сингдира олди. У замон билан ҳамнафас яшаб, гўзаллик ва яхшиликни уйғунлаштирган

<p>VATANPARVAR</p> <p>MUASSIS</p> <p>ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI MUDOFAA VAZIRLIGI</p> <p>www.mudofaa.uz</p>	<p>Tahririyat kengashi: general-mayor Hamdam Qarshiyev polkovnik Otabek Yuldashev polkovnik Alisher Boboxonov Maqsud Abilov</p> <p>Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin. Gazeta Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti – "Vatanparvar" birlashgan tahririyatining kompyuter markazida sahifalandi.</p>	<p>Bosh muharrir: podpolkovnik Ahror Ochilov</p> <p>ISSN 2010-5541</p> <p>Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2008-yil 6-iyunda 0535 raqami bilan ro'yxatga olingan.</p> <p>Telefonlar: kotibiyat: 71 260-36-50 buxgalteriya: 71 260-35-20 yuridik bo'lim: 71 260-29-41 faks: 71 260-32-29</p>	<p>Navbatchi: podpolkovnik Gulnora Hojimurodova Sahifalovchi: Nodirabegim Ne'matova Musahhih: Zebo Sariyeva</p> <p>Buyurtma: Г-0405 Hajmi: 6 bosma taboq Bichimi: A3 Adadi: 34 365 nusxa Bosishga topshirish vaqti: 14:00 Topshirildi: 14:30</p> <p>Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar. Gazetaning poligrafik jihatdan sifatli chop etilishiga "O'zbekiston" NMIU mas'ul.</p>	<p>Gazeta juma kuni chiqadi. Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqra boshlagan.</p> <p>Nashr ko'rsatkichi: 114. Bahosi: kelishilgan narxda.</p> <p>"O'zbekiston" nashriyot-matbaa ijodiy uyi bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.</p> <p>1 2 3 4 5 6</p> <p>Manzilimiz: 100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.</p>
	<p>t.me/mv_vatanparvar_uz t.me/mudofaavazirligi</p> <p>www.mv-vatanparvar.uz www.mudofaa.uz</p> <p>mudofaavazirligi</p> <p>mudofaavazirligi</p> <p>www.youtube.com/c/UzArmiya</p>			